

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ

частина I

13-14 грудня 2021 року

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

**МАТЕРІАЛИ
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ШЛЯХИ
РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

13-14 грудня 2021 року

(частина I)

**Львів
2021**

УДК 005

ББК 94.3(0)

Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти (частина I): IV матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 13-14 грудня 2021 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2021. – 56 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції «Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

ЗМІСТ

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ	5
<i>Карпенко А.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОКАРДІОГРАФІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРИ РІЗНОМУ РІВНІ ОКСИГЕНАЦІЇ КРОВІ.....	5
<i>Кривчук К.Т.</i> РОЛЬ БЕТА-ГАЛАКТОЗИДАЗИ У ХАРЧОВІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ. ОСНОВНІ ПРОДУЦЕНТИ	6
<i>Сорока О.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ЛЮДЕЙ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ З РІЗНИМ РІВНЕМ ВМІСТУ ВІСЦЕРАЛЬНОГО ЖИРУ.....	8
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ.....	9
<i>Макаренко О.М.</i> СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	9
<i>Ткаченко А.О.</i> РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ	10
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО	12
<i>Капустинська Т.Ф., Сумко О.О.</i> ЕТНІЧНІ МОТИВИ УКРАЇНСЬКОГО ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА В ОЗДОБЛЕННІ СУЧАСНОГО ІНТЕР'ЄРУ	12
<i>Пальонко Д.С.</i> АРХІТЕКТУРНА СПАДЩИНА ЯК ДЖЕРЕЛО СТВОРЕННЯ ЖИВОПИСНИХ ТВОРІВ	13
<i>Стоколяс М.В.</i> СИНЕРГІЯ ГОЛОСУ ТА ТІЛА. ЇЇ РОЛЬ У СУЧАСНІЙ ПРАКТИЦІ ПЕДАГОГА ТА ВОКАЛІСТА ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВОГО ЖАНРУ	14
<i>Ухіна К.В.</i> ПРИЙОМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТРИВИМІРНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ ПРИ СТВОРЕННІ СУЧАСНОГО АНІМАЦІЙНОГО МУЛЬТФІЛЬМУ	15
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ.....	17
<i>Бешилей М.Ю.</i> «ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІДЕЇ ОСВІТНИХ І КУЛЬТУРНИХ ДІЯЧІВ КРЕМЕНЕЧЧИНИ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ)»	17
<i>Василенко А.О.</i> ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ У БАЗОВІЙ ШКОЛІ	20
<i>Жданкін А.Є.</i> ВИКОРИСТАННЯ ПОСТІЙНИХ ТА ТИМЧАСОВИХ МІКРОПРЕПАРАТІВ НА ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УРОКІВ БІОЛОГІЇ У СЕРЕДНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	21
<i>Максименко Ю.А., Горостоватова Ю.О.</i> САМООСВІТА ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	23
СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ	24
<i>Недоступ А.В., Можина А.В.</i> ДИСКРИМІНАЦІЙНІ МЕДИЙНІ ПРАКТИКИ ЩОДО ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ ЯК ПОРУШЕННЯ ЕТИКО-ПРАВОВИХ НОРМ	24
<i>Новак Г.О., Мітцева О.С.</i> ДІЛОВІ КОМУНІКАЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ.....	26

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ	28
<i>Сіренко Г.С.</i> ПРИЧИНИ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ВИХОДУ МОЛОДІ НА РИНОК ПРАЦІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ЗВО	28
ТЕХНІЧНІ НАУКИ	30
<i>Alchangian O.</i> ASYNCHRONOUS PROGRAMMING IN PYTHON.....	30
<i>Бринь О.І.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ЕКОНОМІЇ ДЕРЕВИННОЇ СИРОВИНИ У ВИРОБНИЦТВІ ДЕРЕВИННИХ КОМПОЗИЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ.....	32
<i>Вовків В.В., Зубрицький О.І., Даниляк А.А.</i> ВОДЕНЬ, ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ВИД ПАЛИВА ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	33
<i>Гільченко І.С.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАДАЧ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	36
<i>Кузьменко Т.М.</i> ВХІДНИЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ	37
<i>Радовенчик В.М., Гордієнко К.Ю., Крисенко Т.В.</i> КРИСТАЛІЗАЦІЯ КАРБОНАТУ КАЛЬЦІУ З РОЗВЕДЕНИХ РОЗЧИНІВ.....	39
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	41
<i>Жук П.В.</i> СУТНІСТЬ ТА НАСЛІДКИ СУВЕРЕННОГО ДЕФОЛТУ.....	41
<i>Кот В.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	43
<i>Куций Р.В., Кендзьор О.В.</i> ОСНОВНІ ФОРМИ, ПРЕДМЕТ ТА РІЗНОВИДИ ШАХРАЙСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	45
<i>Куций Р.В., Остапчук С.Б.</i> ЕВТАНАЗІЯ - ВБИВСТВО ЗА ЯКЕ НЕ ПОТРІБНО НЕСТИ ПОКАРАННЯ?.....	47
<i>Ляхевич С.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ	50
<i>Панова С.В.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ.....	52
<i>Плисюк Н.М.</i> ПРО ПРОПОРЦІЙНІСТЬ КАРАНОСТІ ВБИВСТВ В УКРАЇНІ	53
<i>Черниш Н.Г.</i> ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДСТАВ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ОРЕНДИ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ	55

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

*Карпенко Анна Михайлівна,
студентка 2 курсу (магістр) біологічного факультету
Запорізький національний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОКАРДІОГРАФІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРИ РІЗНОМУ РІВНІ ОКСИГЕНАЦІЇ КРОВІ

Організм людини і тварин здатен активізувати адаптаційні механізми при дії певного подразника навколишнього середовища. Тому при оцінці пристосувальних можливостей організму людини особливе значення надається визначенню функціонального стану серцевої системи, яка є маркером адаптаційних процесів і перша сигналізує про наявність напруги і патології [1].

В теперішній час особливе поширення набув COVID-2019 – захворювання, результатом якого, як правило, є гіпоксемія. Враховуючи це, постає питання, щодо впливу гіпоксемії на функціональний стан серцевої системи для встановлення можливого прогнозу ускладнень цього стану [2].

Актуальність даної роботи обумовлена високою вірогідністю порушень в роботі серця у людей з низьким рівнем насичення крові киснем.

Дослідження проводили на базі лабораторії фізіології людини на студентах біологічного факультету ЗНУ в 2021-2022 навчальному році. Загальна кількість обстежених становила 20 чоловік. Деякі обстежені мали граничні показники норми сатурації, тому ми їх виключили з експерименту.

Визначення рівня насичення крові киснем проводили з використанням методів пульсоксиметрії [3]. Сатураційні показники для контролю в середньому сягають $97,38 \pm 0,26\%$ в порівнянні з показником експериментальної групи різниця між якими відрізняється на $6,54\%$, при значенні $91,00 \pm 0,53\%$ ($p < 0,05$). Грунтуючись на отриманих результатах можна сказати, що люди, які входять до експериментальної групи мають обмежену кисневу ємність крові на відміну від контролю.

При оцінці функціонального стану міокарду, ми використовували метод електрокардіографії [4]. Отримані нами дані свідчать про те, що показники серцевого ритму не виявив достовірної відмінності за частотою, регулярністю та джерелами збудження у міокарді у людей обох експериментальних груп.

Середнє значення інтервалу R-R в контролі дорівнює $0,75 \pm 0,03$ с а у експериментальної групи з помірною гіпоксемією – $0,80 \pm 0,02$ с, різниця між якими сягає $6,35\%$ ($p > 0,05$). Для ЧСС результати складають $81,91 \pm 3,59$ уд/хв., для групи з гіпоксемією $75,80 \pm 1,71$ уд/хв., що відрізняються один від одного на $7,46\%$ ($p > 0,05$).

В подальшому ми аналізували показники провідних властивостей міокарду. При аналізі тривалості інтервалу P-Q звертає на себе увагу те, що відхилення між двома групами є статистично достовірним і становить $21,42\%$ ($p < 0,05$). Середні значення у людей контрольної групи склали – $0,140 \pm 0,009$ с, а у обстежених з помірною гіпоксемією – $0,110 \pm 0,006$ с.

Показники середньої тривалості QRS для контрольної групи склали $0,091 \pm 0,001$ с, а для експериментальної групи – $0,080 \pm 0,001$ с, це говорить про те що цей показник менше на $12,2\%$ ($p < 0,05$) в порівнянні з контролем. Зменшення тривалості інтервалу P-Q та комплексу QRS у людей зі зниженим рівнем оксигенації крові вказує на позитивні дромотропні ефекти з боку регуляторних систем у людей зі зниженим рівнем сатурації крові.

Для оцінки скоротних властивостей міокарда передсердь ми проводили дослідження амплітуди зубця P у II стандартному відведенні. Отримані дані вказують на те, що у людей експериментальної групи амплітуда зубця P збільшена на $7,69\%$ ($p > 0,05$). Середні значення у обстежених контрольної групи становили $0,081 \pm 0,01$ мВ, а у людей зі зниженим рівнем сатурації крові – $0,088 \pm 0,007$ с.

В контролі амплітуда зубця R в середньому становила $0,675 \pm 0,120$ с, а у обстежених експериментальної групи – $0,700 \pm 0,136$ с. Амплітудні показники передсердного та шлуночкового комплексів не мають достовірних відмінностей у обстежених обох експериментальних груп, що свідчить про належні скоротні властивості міокарду обстежених.

Для оцінки реполяризації шлуночків, ми визначали сегмент S-T має такі середні показники для експериментальної групи – $-0,100 \pm 0,026$ мВ. Контрольна ж група відрізняється на 23% та складає – $-0,081 \pm 0,019$ мВ ($p > 0,05$). Сегмент S-T відповідає допустимій нормі та вказує на відсутність виражених порушень відновлювальних процесів у людей з різним рівнем сатурації крові.

Інтервал Q-T дозволяє оцінити рівень напруження біоелектричних процесів в міокарді шлуночків. Інтервал Q-T у обох груп відповідає границі норми, але у людей з гіпоксемією укорочений, що є ознакою стресового збудження в міокарді.

Таким чином, можна стверджувати, що рівень оксигенації крові викликає стимулюючий вплив на роботу серця, але у обстежених юнацького віку відхилень від належних значень не спостерігається.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Глазков Е.О. Адаптивні можливості серцево-судинної системи організму студентів у процесі навчання у вищому навчальному закладі. Буковинський медичний вісник. 2013. Т. 17, № 2. С. 25–28.
2. Осадца Ю. В. Коронавірусна хвороба : підходи до ведення пацієнтів : Навч.- наук. посіб. / за ред. проф. Л.С. Бабінець. Тернопіль. 2021. 770 с.
3. Лапичкий Д. В. Диагностические возможности неинвазивного мониторингирования насыщения гемоглобина артериальной крови кислородом в клинике внутренних болезней : метод. рекоменд. Минск : БГМУ, 2015. 71 с.
4. Ashcheulova T. V., Kovalyova O. N., Demydenko A. V. Electrocardiographic method of cardiac function examination. Technique of ECG registration and reading : method. instr. for students. Kharkiv : KhNMU, 2017. 25 p.

Кривчук К.Т.,
магістрантка кафедри промислової біотехнології та біофармації
Національного технічного університету України
«КПІ імені Ігоря Сікорського»

РОЛЬ БЕТА-ГАЛАКТОЗИДАЗИ У ХАРЧОВІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ. ОСНОВНІ ПРОДУЦЕНТИ

Однією з серйозних ферментних патологій людини є гіполактазія – дефіцит в організмі лактази. Лактаза (β-галактозидаза, β-галактозид-галактогідролаза, КФ 3.2.1.23) – фермент, що виробляється у верхньому відділі тонкого кишечника людини і каталізує розщеплення лактози (молочного цукру) на глюкозу і галактозу, які легко всмоктуються в кров. Дефіцит в організмі лактази призводить до неможливості використовувати молоко і молочні продукти. [1]

Особам, що страждають гіполактазією, рекомендувалося виключати з їжі молочні продукти. Однак молоко є джерелом білка, кальцію, рибофлавіну, а лактоза молока є основним джерелом галактози, яка бере участь у синтезі галактоцереброзидів, необхідних для нормального розвитку ЦНС і сітківки ока. [2, 3]

Лактозна непереносимість може бути подолана двома шляхами: застосуванням біологічно активних добавок чи лікарських препаратів, що містять лактазу, або використанням молочних продуктів з частково гідролізованою лактозою.

Поява лікарських препаратів на основі β-галактозидази мікробного походження стала новим кроком у лікуванні гіполактазії. Перший з подібних ферментних препаратів у таблетованій і рідкій формах був отриманий фірмою «Sugar Lo Co» (США) з дріжджів *Kluyveromyces lactis* («Lact-Aid») і застосовувався для обробки молока перед вживанням в домашніх умовах. Пізніше фірма «Fermentation Industries Kingstree» (США) випустила в продаж порошок для прийому всередину («Lactrase-N»), що містить лактазу з мікроскопічного гриба *Aspergillus niger*. На сьогодні в США лактаза як засіб, що допомагає травленню, займає 40% від усієї кількості вироблених травних ферментів [4]. Єдиним виробником лактази в Україні є ТОВ «Сперко Україна» («Лактазик Сперко»).

Існує кілька застосувань β-галактозидази у харчовій промисловості. Ферментативний гідроліз лактози в молоці використовується для виробництва нових молочних продуктів без лактози в їх складі. При цьому,

можливе повне усунення лактози в молоці для вирішення проблеми людей із непереносимістю лактози. Використовується лактаза і для запобігання кристалізації лактози та збільшення солодкого смаку під час приготування харчових продуктів з молока, наприклад морозива, згущеного молока тощо [5].

В якості промислових продуцентів β -галактозидази використовують бактерії, дріжджі та міцеліальні гриби. Більшість дріжджових і грибних продуцентів відносяться до мезофільних організмів, які оптимально розвиваються при температурі від 25 до 35°C. Виняток становлять деякі штами роду *Mucor* (45°C) і психрофільні дріжджі *Trametes versicolor* і *Tyromyces albellus* з оптимальною температурою росту 20°C. Бактеріальні продуценти β -галактозидази, за винятком *E.coli*, представлені в основному термофілами з температурою росту від 45 до 65-70°C.

За місцем локалізації в клітині β -галактозидази умовно поділяються на внутрішньоклітинні і позаклітинні. Продуцентами внутрішньоклітинної β -галактозидази є дріжджі і бактерії, позаклітинної – міцеліальні гриби. Синтез лактази властивий дріжджовим грибам родів *Brettanomyces*, *Bullera*, *Candida*, *Cryptococcus*, *Debaryomyces*, *Kluveromyces*, *Lipomyces*, *Rhodotorula*, *Saccharomyces*, *Saccharopolyspora Sirobasidium*, *Sporobolomyces*, *Sterigmatomyces*, *Torulopsis*, *Trichosporon* та ін. Однак дріжджі, на відміну від грибів і бактерій, як комерційні продуценти використовуються вкрай рідко. [6]

Активними продуцентами β -галактозидази є бактерії *B.subtilis*, *B.megaterium*, *B.coagulans*, *Bifidobacterium*, а також архебактерії *T.sibiricus*, *A.Saccharovorans*. Знайдено лактазу і у факультативно-анаеробних і анаеробних бактерій. Деякі штами анаеробних бактерій здатні до синтезу позаклітинних β -галактозидази. Здатність виділяти лактазу в культуральну рідину показана для таких анаеробних бактерій як *Bifidobacterium bifidum*, *Clostridium thermosulfurogenes*, *Bifidobacterium longum subsp. longum JCM 7052*, *Bifidobacterium animalis spp. lactis Bb12*, *Bifidobacterium longum CCRC 15708*. Однак для більшості інших бактерій характерна локалізація найбільш активних β -галактозидаз в їх клітинах: *Streptococcus thermophilus*, *Lactobacillus acidophilus ATCC 4356*, *Pediococcus pentosaceus*, *Lactobacillus plantarum*, *Clostridium acetobutylicum*, *Clostridium cellulovorans*, *Clostridium perfringens*.

Недолік застосування дріжджів і бактерій як продуцентів - це складність отримання лактази з клітин, крім того, фермент у вільному стані не стабільний, і для його активації потрібно вносити іони металів. Позаклітинна β -галактозидаза більш стабільна, але менш активна, ніж внутрішньоклітинна лактаза дріжджів і бактерій.

Для отримання лактази використовують різні мікроскопічні гриби: *Aspergillus niger*, *Aspergillus oryzae*, *A.foetidus*, *A.awamori*, *A.nutans*, *Penicillium multicolor*, *P.canescens*, *P.terel*, *P.citrinum*, *P.terlikowskii*, *P.mucorpusillus*, *Alternaria tenuis*, *Curvularia inaequalis* та ін. Недоліком використання міцеліальних грибів є необхідність очищення лактази від токсичних метаболітів продуцента, а недоліком вже отриманого ферменту є низька активність, однак вона може бути подолана проведенням генно-інженерних робіт з метою підвищення активності продуцента. [7]

Таким чином, інтерес до β -галактозидази зростає завдяки величезному потенціалу можливостей її використання у харчовій та молочної промисловості. Збільшення виробництва безлактозних продуктів харчування для людей з лактазною недостатністю на сьогоднішній день є завданням харчової та фармацевтичної промисловості. У зв'язку з цим продовжують бути актуальними дослідження, спрямовані на використання, переробку та оптимізацію процесів гідролізу лактози молочної сироватки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валенкевич Л.Н. Синдром дефіцита лактазы. // Клиническая медицина -1989, т.68, №4, с. 143-150.
2. Корниенко Е.А., Митрофанова Н.И., Ларченкова Л.В. Лактазная недостаточность у детей раннего возраста. // Вопросы современной педиатрии. 2006, №5 (4), с. 82-86.
3. Ладодо К.С. Руководство по лечебному питанию детей. М.: 2000. - 384 с.
4. Сухих, Ольга Анатольевна. Получение препарата грибной β - галактозидазы для коррекции лактазной недостаточности // тема диссертации и автореферата по ВАК РФ 03.00.23 – 2007, 177 с.
5. S. Princely, N. Saleem Basha, J. John Kirubakaran, M. D. Dhanaraju. European Journal of Experimental Biology (2013). P: 242-251.
6. И.М. Грачева. Технология ферментных препаратов. М.: "Агропромиздат", 1987 г., 335 с.
7. Скрипнюк А.А., Рябцева С.А. Современные методы получения β -галактозидаз. «Наука. Инновации. Технологии», №3, 2014, с. 197-204.

О. О. Сорока,
студентка 2 курсу ОР Магістр,
Біологічного факультету Запорізького національного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ЛЮДЕЙ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ З РІЗНИМ РІВНЕМ ВМІСТУ ВІСЦЕРАЛЬНОГО ЖИРУ

Стан фізичного розвитку молоді залежить від багатьох факторів, таких як швидкість метаболізму, генетичні фактори, сформовані поведінкові реакції тощо. Рівень фізичного розвитку людей юнацького віку та функціональний стан їх організму характеризується вираженою динамікою змін життєдіяльності через постійні стресові чинники, які пов'язані з соціальними, економічними, психологічними змінами в оточенні, а також постійним перенавантаженням інформацією, обмеженням фізичної активності, порушенням норм харчування. Така кількість стресових факторів призводить до зниження функціональних та адаптаційних можливостей організму, тому є необхідність в періодичній перевірці фізіологічних механізмів [1].

Актуальність даної роботи обумовлена необхідністю оцінки стану адаптаційних механізмів у людей з різним вмістом вісцерального жиру, що дає можливість підбору засобів попередження та корекції надмірного вмісту жирового компоненту в організмі.

Метою дослідження було визначення адаптаційного потенціалу у людей юнацького віку з різним вмістом вісцерального жиру.

Дослідження було проведено на студентах біологічного факультету Запорізького національного університету віком від 17-21 року в 2020-2021 навчальному році. Загальна кількість обстежених становила 24 особи.

На першому етапі дослідження було визначено рівень напруги адаптаційних механізмів шляхом розрахунку індексу функціональних змін (ІФЗ) Р.М. Баєвського [2]. Для цього, у обстежуваних, був проведений збір даних: вік, антропометричні показники (зріст, вага), показники гемо- та кардіодинаміки (частота серцевих скорочень, систолічний та діастолічний артеріальний тиск).

Для розрахунку вмісту жирового компоненту, методом каліперметрії в обстежуваних вимірювався показник товщини шкірної складки в 4 точках: на плечі над біцепсом та трицепсом, а також під нижнім кутом лопатки та на животі. Дані каліперметрії застосовувались у формулі визначення відсотку жирової маси за формулою Я.А. Матейки [3].

Отримані дані першого етапу дослідження свідчать, що показник ІФЗ у людей експериментальної групи в середньому склав $2,25 \pm 0,03$ ум.од., тоді як середнє значення ІФЗ контрольної групи дорівнює $1,93 \pm 0,03$ ум.од. Результати по цьому показнику у людей експериментальної групи збільшені на 16,6% ($p < 0,05$) що говорить про достовірну статистичну відмінність між ІФЗ двох груп. Отже, за першим дослідом визначили, що особи контрольної групи мають задовільний рівень адаптації, а експериментальна – напруження механізмів адаптації.

Статистично порівнюючи між собою кожен компонент формули ІФЗ експериментальної та контрольної груп, була помічена достовірна відмінність в показниках систолічного та діастолічного тиску. В експериментальній групі середнє значення АТс становить $118,46 \pm 1,60$ мм.рт.ст., АТд – $78,85 \pm 2,22$ мм.рт.ст. В контрольній групі середнє значення показнику АТс становило $111,82 \pm 1,17$ мм.рт.ст. ($p < 0,05$), для АТд – $67,73 \pm 1,19$ мм.рт.ст. ($p < 0,05$). Таким чином, достовірне підвищення показників артеріального тиску свідчить про підвищення рівня напруги серцево-судинної системи у обстежених експериментальної групи.

Результати етапу визначення відсотку жирової маси дозволяють зрозуміти причини підвищених значень ІФЗ та АТ в експериментальній групі. В експериментальній групі показник вмісту жирового компоненту склав $35,17 \pm 1,59$ % і виявився збільшеним на 33,23% ($p < 0,05$) ніж показник контрольної групи з результатом $26,40 \pm 2,07$ %.

Таким чином, достовірні підвищення показників ІФЗ та відсотку жирової маси у людей зі знизеними адаптаційними можливостями дозволяють оцінити механізми обмеження адаптаційних можливостей організму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волошин О. С., Гуменюк Г. Б. Оцінка стану соматичного здоров'я осіб юнацького віку з різним рівнем функціонального резерву серця. *Вісник наукових досліджень*. 2019. № 1. С. 28-32.
2. Камінська Т. М. Оптимізація системи профілактичних заходів та реабілітація порушень стану здоров'я дітей шкільного віку : автореф. ... д-ра мед. наук, спец.: 14.01.10. Київ, 2016. 40 с.
3. Каложный Е. А., Ромашкина А. М., Астанакулов Т. Н. Антропометрический и физиологический статус современных учащихся. *Международный научно-исследовательский журнал*. 2021. № 4. Ч. 2. С.58-61.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Макаренко Оксана Миколаївна,

студентка Навчально-методичного центру

підвищення кваліфікації

Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УКРАЇНІ

Вступ. Одним із найбільш актуальних напрямів діяльності держав, які входять до міжнародної спільноти, є захист прав людини загалом і зокрема захист прав дитини. Майбутнє держави, її життєдайність визначається наявністю молодих поколінь. Тож пріоритетним напрямом кожної країни є, перш за все, захист дитинства. Виконуючи приписи Конвенції про права дитини, Україна зобов'язалася перед країнами-учасницями ООН забезпечити кожній дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживати всіх відповідних заходів.

Проте існує той факт, що не всі діти мають змогу зростати в рідній сім'ї, відчувати любов та турботу батьків. Явище сирітства порушує право дитини на виховання в сім'ї; внаслідок цього обумовлено наявність в суспільстві дітей, батьки яких померли чи позбавлені батьківських прав.

Мета роботи. Вдосконалення механізму здійснення соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, розроблення пропозицій щодо усунення організаційно-правових перешкод у реалізації службами у справах дітей повноважень з питань опіки та піклування. Особливої уваги та допомоги потребують діти, які виховуються в інституційних закладах.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити умови функціонування діючої системи соціального захисту населення України;
- провести аналіз статистичних даних соціального захисту дітей;
- визначити шляхи та критерії подальшого розвитку й вдосконалення вітчизняної системи соціального захисту дітей;

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання, загальнонаукові принципи проведення комплексних досліджень, загальна теорія систем. Для вирішення завдань дослідження були використані:

- методи системного й факторного аналізу;
- статистичний аналіз;
- системно-структурний аналіз.

Інформаційною базою дослідження є чинні законодавчі та нормативно-правові акти Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, Укази Президента України, монографії та наукові статті провідних вітчизняних і зарубіжних учених у галузі соціального захисту дітей.

На основі аналізу теоретико-наукових джерел та досвіду роботи країн Європи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування ми пропонуємо методичні рекомендації щодо впровадження нових форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в нашій країні.

Кожна дитина не зважаючи на те, чи може її біологічна родина забезпечити нормальні умови життя та виховання, чи батьки неналежним чином виконують свої обов'язки має право на життя в сім'ї. Якщо дитина за певних обставин залишилася без піклування батьків, то обов'язок забезпечення її розвитку й виховання бере на себе держава.

Пріоритетом у влаштуванні таких дітей Сімейним кодексом України, Законами України «Про охорону дитинства», «Про забезпечення організаційно – правових умов соціального захисту дітей – сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» визначено саме сімейне виховання. Розвиток саме сімейних інститутів влаштування дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що в останні роки набув загальнодержавного значення, є життєво необхідною умовою виховання дітей, позбавлених можливості виховуватися в біологічній родині [1].

Висновки. В діяльності системи органів, які відповідають за забезпечення прав дітей існують наявні та серйозні проблеми. Між окремими установами та відомствами, які діють у сфері захисту дітей, має місце неузгодженості нормативної бази.

Існує необхідність розроблення Центрів розвитку прийомних сімей (психологи, юрист, представник опікунської ради). Це сприятиме створенню чіткого територіального зв'язку на базі кожного закладу, що зменшуватиме адміністративний тиск.

1. Посилення роботи в інформаційному полі. Практика соціальної реклами, тематичні програми потребують внесення коректив. Зокрема, необхідно розробити пакет рекомендацій представникам рейтингових телевізійних каналів упровадити тематичні рубрики, програми, направлені на поширення міжнародного та вітчизняного досвіду адаптації як дітей-сиріт, так і підвищення статусу прийомних батьків, усиновителів.

2. Спростити багатоступеневість і чітко розмежувати функції органів по реалізації політики соціального захисту, адаптації дітей-сиріт. У цьому напрямі необхідно реорганізувати центри соціальних служб, передавши їх повноваження громадським організаціям. Рекомендувати органам місцевого самоврядування розробити комплекс превентивних дій з визначення категорій ризику на рівні територіальних громад. З урахуванням міжнародного досвіду запровадити програму матеріального заохочення батьків до процесу “повернення” дитини до біологічної родини.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Бевз Г.М. Сім'ї заміщувальної опіки: соціально – психологічні аспекти. Наукові студії із соціальної та політичної психології [Текст] / Г.М. Бевз. – К.: Міленіум, 2005. – С. 104 – 115.

*Ткаченко Анна Олександрівна,
студентка
Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара*

РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Введення. Україна взяла на себе ряд зобов'язань з покращення добробуту дітей, після ратифікації Постановою Верховної Ради України №789ХІІ (78912) від 27 лютого 1991 року Конвенції про права дитини, прийнятої резолюцією Генеральної Асамблеї ООН. Посилання(Захист прав і свобод дітей є основним чинником у формуванні правосвідомості покоління та забезпечує правову основу формування правової держави і громадянського суспільства.

Ціль роботи. Аналіз правового регулювання забезпечення прав дітей та внесення пропозицій щодо вдосконалення правових норм.

Матеріали и методи. Розглянути основні законодавчі акти регулювання прав дітей в Україні. З'ясувати на які органи державної влади покладено функції забезпечення прав дітей та контрольні функції з даного питання. Проаналізувати взаємодію органів державної влади, місцевого самоврядування щодо регулювання прав дітей в Україні.

Результати і обговорення. Практичне використання матеріалів роботи в питаннях забезпечення прав дітей в Україні. Обговорення теми проходили з науковим керівником.

Висновки. Приєднання України до міжнародних норм права у сфері захисту прав дітей переорієнтовує державну політику до суспільно визнаних стандартів, які дотримуються цивілізовані країни, здійснює гармонізацію законодавства з міжнародними стандартами. Національне законодавство України щодо вирішення питань захисту прав дітей складають внутрішньодержавні законодавчі акти. Основними серед яких є: Цивільний кодекс України, Сімейний кодексу України, Закони «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про охорону дитинства», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми».

Важливим у становленні законодавства є Закону України «Про охорону дитинства», який визначає охорону дитинства як «систему державних і громадських заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного життя, всебічного виховання і розвитку дитини і захисту її прав». Він вперше дає визачення поняттям «дитинство», «дитина-сирота», «дитина, позбавлена батьківського піклування».

Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» визначив правові, організаційні, соціальні засади і гарантії державної підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, засади державної політики та перелік заходів щодо соціального захисту позбавлених батьківського піклування дітей, закріпив повноваження органу опіки та піклування.

Регулювання майнових питань – назріла проблема сьогодення, на розв'язання якої спрямовані норми Цивільного, Сімейного, Житлового кодексів України, Закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», «Про основи засади молодіжної політики». Аналіз положень законодавчих актів дає можливість стверджувати, що вони вимагають здійснення контролю за збереженням житлових і майнових прав дітей на етап вчинення правочинів з нерухомим майном, право власності або право користування яким мають діти шляхом надання органами опіки та піклування згоди на вчинення зазначених правочинів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Соціальна політика: Навч. Посіб./ В.А. Скуратівський, О. М. Палій, Е. М. Ліанова – К.: Вид-во УАДУ 2003.- 364 с.
2. Токарчук Л.М. Влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: приватно-правові проблеми: монографія. Одеса: Фенікс, 2020. 420 с.
3. Мордань О. О. Державна політика щодо соціального захисту дітей, які залишилися без піклування батьків : автореф. дис. канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 “Механізми державного управління” / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ, 2015. – 20 с.
4. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» [Електронний ресурс] від 24 січня 1995 р. № 20/95-ВР
5. Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#Text>
6. Закон України «Про охорону дитинства». Документ 2402-III, ред. від 09.08.2019. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення: 27.03.2020)
7. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування 2342-IV [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>.

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

*Капустинська Тетяна Федорівна,
вчитель фізики, спеціаліст,
Сумко Олена Олександрівна,
учениця 11-А класу.*

*Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 41
Харківської міської ради Харківської області*

ЕТНІЧНІ МОТИВИ УКРАЇНСЬКОГО ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА В ОЗДОБЛЕННІ СУЧАСНОГО ІНТЕР'ЄРУ

Наразі в нашій країні популяризується культура різних народів, модними стають закордонні тенденції, що стирають українські національні риси. Це зумовлює необхідність популяризації українського декоративно-прикладного мистецтва в сучасних житлових і громадських приміщеннях, бо цей простір має великий вплив на формування особистості. Дизайнерські практики з використанням етнічних елементів пояснюються потребою людини у конотаціях із певним історичним періодом, певною культурною епохою, а головне – з необхідністю відчувати свою приналежність до національної культури.

Мета нашого дослідження - проаналізувати особливості декоративно-прикладного мистецтва в українському дизайні інтер'єру та визначити його роль у збереженні національних традицій.

Робота базується на застосуванні таких методів дослідження, як образно-стилістичний аналіз, культурологічний аналіз, синтез. Для отримання даних про сприйняття молоддю та практикуючими дизайнерами сучасних тенденцій дизайну інтер'єру застосовувалися спеціальні методи (опитування та інтерв'ю).

Завдання дослідження:

- дослідити особливості українського декоративно-прикладного мистецтва;
- дослідити дизайн інтер'єру у контексті сучасної української культури;
- проаналізувати практики дизайну інтер'єру сучасних українських митців;
- проаналізувати сучасні проекти житлових і громадських приміщень із застосуванням елементів декоративно-прикладного мистецтва;
- взяти інтерв'ю у практикуючого київського дизайнера інтер'єру;
- розробити пропозиції щодо популяризації сучасних практик дизайну інтер'єрів з елементами української традиційної культури.

Теоретичне осмислення актуальних питань дизайну інтер'єру здійснюється багатьма провідними українськими та закордонними науковцями. Теоретичні і практичні аспекти даної проблематики висвітлювали: Анрі де Моран, Нікорак О. І., Манучарова Н. Д., Юрченко П.Г., Тищенко О. Р., Захарчук-Чугай Р. В., Кара-Васильєва Т. В.

Проаналізувавши наукову літературу було розкрито історію декоративно-прикладного мистецтва в оформленні українського інтер'єру і вплив навколишнього середовища на формування особистості. Дослідивши практики дизайну інтер'єру сучасних українських провідних митців, визначено, що індивідуальний стиль роботи українських дизайнерів спирається як на новітні світові тенденції, так і на етнічні українські мотиви. В інтерв'ю з дизайнером, нами було розкрито, що є сучасний український стиль і вивчено статистику замовлень проєктів в українському стилі. Через содопитування було виявлено сприйняття молоддю сучасних практик дизайну інтер'єру і зроблено висновок, що популяризація українського мистецтва є важливим питанням сьогодення. Тож, нами було розроблено пропозиції щодо популяризації сучасних практик дизайну інтер'єрів з елементами української традиційної культури. Наприклад: тематичні телепередачі, конкурси серед молоді, фестивалі, запровадження української стилістики в громадські приміщення, тощо.

Наразі існує багато українських митців, що поєднують в своїй практиці традиційні елементи декоративно-прикладного мистецтва з сучасними новітніми технологіями й стилями. Вітчизняні фахівці відроджують і зберігають національні риси через дизайн, але вже в новому форматі, поєднуючи українські

мотиви із нестандартним рішенням сучасного інтер'єру. Тож існує багато проєктів, що зберігають українські національні традиції. Не всі вони наповнені предметами декоративно-прикладного мистецтва нашої країни: у деяких інтер'єрах використовується лише один елемент, тобто застосовується стилізація на український стиль, в інших, навпаки - увесь інтер'єр зроблено традиційно українським. Усе залежить від призначення приміщення. Але головне - це використання традиційних елементів, що вже робить внесок щодо збереження і популяризації українських національних традицій, відповідно й декоративно-прикладного мистецтва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Білякович Л.М. Особливості дизайнерської освіти в системі вищої школи на поч.ХХІ століття. Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції. Кн.3: зб.наук.праць. Полтава: ПНПУ ім. В. Г.Короленка, 2019. С.390-396.
2. Бондаренко І.В. Стилiстичні напрями в дизайні інтер'єрів сучасних клубів, ресторанів, барів // Дизайн-освіта 2003: досвід, проблеми, перспективи. Матер. Всеукр. наук. конф. 24-28 березня 2003 р. Харків, 2003. С. 243-246.
3. Даниленко В.Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури. Харків: ХДАДМ, Колорит, 2005. 244 с.
4. Захарчук-Чугай Р. В. Українська народна вишивка : західні області УРСР : [монографія] / Р. В. Захарчук-Чугай; АН УРСР, Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії імені М. Т. Рильського, Львів. від-ня. – Київ: Наук. думка, 1988. – 190, [1] с. : іл.
5. Кара-Васильєва Т. В. Декоративне мистецтво України крізь віки / Тетяна Валеріївна Кара-Васильєва. – м. Київ: НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2019. – 876 с.
6. Кара-Васильєва Т. В. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації / Тетяна Валеріївна Кара-Васильєва. – м. Київ: НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2019. – 240 с.
7. Крилатова О. Вектори розвитку етностилу в сучасному дизайні громадських інтер'єрів України. ВІСНИК Львівської національної академії мистецтв. Вип. 24. С. 27-36.

*Пальонко Д.С.,
магістрантка Київської державної академії
декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені М. Бойчука*

АРХІТЕКТУРНА СПАДЩИНА ЯК ДжЕРЕЛО СТВОРЕННЯ ЖИВОПИСНИХ ТВОРІВ

В різні часи художники зображували архітектурні споруди надихаючись їх величию, маючи величезний творчий потенціал, натхнення для своїх робіт та закарбовували красу архітектури в мистецтві для нащадків.

Наприклад, відомий український письменник і художник Тарас Шевченко писав пейзажі історичних й архітектурних пам'яток. У 1845-1847 рр. Шевченко працював художником у Київській Археологічній комісії. Його завданням було змалювання архітектурних та археологічних пам'яток України і зібрання фольклорно-етнографічного матеріалу. Твори цього періоду романтично схвилювані, емоційні, епічно узагальнені [3, 12 ст.]. Він майстерно зобразив з натури: Воздвиженський монастир у Полтаві, Почаївську Лавру в Києві.

У ХІХ ст. Казимир Войняковський – поляк, що малював Волинь, був чи не єдиним, хто зобразив історичний край у той час, коли «країна обох народів» була розділена між сусідніми європейськими державами, а її території відійшли до цивілізаційно різних суспільних утворень [2, 1-2 ст.]. Надихнувшись місцевою архітектурою художник зобразив: Замок у Луцьку (1936 рік); *Каплицю Скорботного Христа на католицькому цвинтарі (1797 рік); Церкву у Ковелі.*

Архітектура є безумовною цінністю України. Українська історична спадщина поступово зникає з природних причин чи з вини людини. Завдяки мистецтву є можливість її увіковічити в нашій пам'яті. Популяризувати міста, селища, в яких розташовані ці історичні архітектурні об'єкти, які збереглися - для туризму, освіти та культури.

На даний час у країні існує велика кількість руїн, які, на жаль, безповоротно втрачено, але котрі залишаються важливими складовими минулого нашого народу. Однак, багато замків, палаців та фортець збереглося, майже не зруйнованих, повноцінних, які можуть бути відреставровані. В будівлях історичного значення потрібно створити музей та берегти історичну пам'ятку протягом багатьох років.

Саме тому звернено увагу до історичних, цінних об'єктів, які потрібно увіковічити в мистецтві через художні твори. Можливо таким чином вдасться зберегти кожен архітектурну пам'ятку та забезпечити їх довге існування, щоб і нащадки змогли споглядати красу та велич минулих часів.

Збереження архітектурної спадщини є основою, джерелом та обов'язковою передумовою спадкоємного розвитку архітектури, що буде сприяти соціокультурному поступу нашої нації [1].

Висновки. Використовуючи архітектурні історичні об'єкти, як джерело натхнення, художники можуть створювати живописні оригінальні твори. Мистецькі картини в свою чергу на довгі роки збережуть велич та красу архітектури та її оточуючого середовища в одному конкретному моменті. Визначено, що збереження історичних архітектурних пам'яток є надзвичайно важливим аспектом для культури України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Архітектурна спадщина [Електронний ресурс] // ВУЕ. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://vue.gov.ua/Архітектурна_спадщина.
2. Котис Олександр. Волинь XIX століття на полотнах художників. Серед них - Ковель / Котис Олександр. // Ковельпост. – 2018. – С. 1–2.
3. Хіврич С. Художні прийоми творення образів у картинах Тараса Шевченка / Хіврич С. – 2019. – С. 12.

Стоколяс Марія Володимирівна

магістрантка 2 курсу навчання,

Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка

СИНЕРГІЯ ГОЛОСУ ТА ТІЛА. ЇЇ РОЛЬ У СУЧАСНІЙ ПРАКТИЦІ ПЕДАГОГА ТА ВОКАЛІСТА ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВОГО ЖАНРУ

З точки зору свого походження, феномен співу виник як особлива звукова експлікація емоційного стану, що поєднувала переживання, звук і тіло в одну цілісну вокальну гаму почуттів. Прагнення людини висловити свій настрій та почування в звуках голосу сформувало прямий і безпосередній зв'язок між тілом і голосом, цілісну структуру, живий музичний інструмент.

Кожна людина у сучасному світі проявляє, ідентифікує себе через рухи і голос. В той же час для вокалістів, акторів, синергія голосу і тіла є досконалим інструментом, який здатний розбудити почуття, дарувати глибокі переживання і емоції, навчати і керувати.

Голос і тіло є невід'ємними і рівноцінними складовими того, що ми називаємо вокалом. Таїнство сценічної дії, довершеної форми виконавства полягає у ідеальній взаємодії голосового та опорно-рухового апаратів. І оскільки сучасний естрадно-джазовий вокал увібрав у себе і сценічні жанри – танець, акторську майстерність – тілесний рівень підготовленості мусить не поступатись вокальному.

Неодноразово педагоги та вокалісти стикаються з тим, що певні вокальні вади слабко, або зовсім не піддаються корекції лише методами вокальної педагогіки. Саме у цих випадках слід звернутись до корекції та вдосконалення саме цілого інструменту співака – тіла, постави. Адже тісний зв'язок вокалу з

м'язовою, фасціальною та кістковою системою людини допоможе вокалісту не тільки з проблемами зі звуком, а й вдосконалив сценічний образ та навіть суттєво покращить самопочуття.

Усе наше тіло є тим досконалим інструментом, яким ми мусимо навчитись володіти, аби втілювати через спів найтонші емоції та переживання.

Багато течій та вокальних шкіл не радять вокалістам вивчати голосовий апарат, а заглиблюватись у тонкий взаємозв'язок між опорно-руховим та голосовим апаратом й поготів. Причиною такого невиправданого відторгнення глибинних знань «вокального тіла» є суб'єктивні думки про те, що ці знання, начебто, шкодять емоційності виконання.

Тісний зв'язок тіла і голосу неодноразово досліджувався спеціалістами з фоніатрії, реабілітологами, проте досліджень цього взаємозв'язку власне через призму голосу, вокалу вкрай мало, хоча маючи в арсеналі бодай узагальнені знання можна значно скорше і ефективніше досягати бажаних результатів у власній творчості та вокальній педагогіці.

Комплексний підхід до вокалізуваня розглядатиметься через призму методів та методик налагодження синергії голосового та опорно-рухового апарату, доробки вокальних, фонопедичних та реабілітаційних методик, які опираються на безпосередній зв'язок тіла і голосу, засоби та особливості комплексної роботи з вокалом та тілом у виконавській діяльності співака та у педагогічній практиці, вивчення і дослідження природи голосу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Максимов І. І. Фоніатрія.– М.: Медицина – 1987. – 283 с.
2. Khristin Linklater. Freeing the Natural Voice: Imagery and Art in the Practice of Voice and Language.– Drama Publishers/Quite Specific Media – 2014.– 393 p.
3. Jeremy Fisher, Gillyanne Kayes. This is a Voice: 99 exercises to train, project and harness the power of your voice.– Wellcome Collection / Profile Books Ltd – 2016.– 192 p.
4. Юссон Р. Співочий голос. Дослідження основних фізіологічних і акустичних явищ співочого голосу, аналіз основних методик постановки голосу.– PUF– 1962. – 262 с.
5. Giacomo Rizzolatti, Leonardo Fogassi, Vittorio Gallese: Mirrors in the Mind (Scientific American Band 295, Nr. 5, November 2006);

К. В. Ухіна,

*магістрантка кафедри образотворчого мистецтва,
музикознавства та культурології*

Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка

ПРИЙОМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТРИВИМІРНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ ПРИ СТВОРЕННІ СУЧАСНОГО АНІМАЦІЙНОГО МУЛЬТФІЛЬМУ

Дослідження теоретичного та практичного матеріалу створення сучасних мультфільмів надало можливість визначити, що основними прийомами впровадження тривимірної комп'ютерної графіки у практику анімації XXI сторіччя є:

- тотальне застосування тривимірної комп'ютерної графіки;
- моделювання тривимірного оточення;
- надання сцені динамічності – формування візуальної ілюзії занурення у рухливе середовище;
- моделювання рухомих об'єктів та фонових елементів;
- інтеграція тривимірних об'єктів у простір двовірної анімації;
- одночасне рівноцінне застосування декількох видів анімації.

Прийом тотального застосування комп'ютерної тривимірної графіки прослідковується при створенні як фонових елементів, так і самих персонажів мультфільму. Першим анімаційним фільмом, який було зроблено виключно засобами тривимірної комп'ютерної анімації був фільм «Історія іграшок» (1995 р.),

створений американської кіностудією «Pixar» разом із компанією «Walt Disney». Означений анімаційний твір здійснив революцію в індустрії сучасної мультиплікації. Саме після виходу даної картини технології тривимірного моделювання все частіше стали застосовувати для створення мультфільмів [1, с.179].

Моделювання оточення і фону у форматі 3d є також розповсюдженим прийомом у сучасній мультиплікації. При створенні оточення і фонових елементів художники часто моделюють довкілля за допомогою тривимірної комп'ютерної графіки, а самих персонажів фільму малюють у форматі 2d. Це означає, що замість того, щоб малювати величезну кількість ракурсів в одному місці, мультиплікаторам потрібно тільки переміщувати камеру навколо персонажу. Яскравим прикладом такого підходу є мультфільми Хаяо Міядзакі та команди Studio Ghibli. Вони вже давно експериментують з комп'ютерною анімацією, починаючи з мультиплікаційного фільму «Принцеси Мононоке» (1997 р.). Комп'ютерна анімація у фільмах Studio Ghibli використовується з великою обережністю, щоб не порушити традиційний стиль анімації студії. В роботах даної студії прослідковується поєднання традицій японської графіки та сучасних технологій.

Прийом надання сцені динамічності полягає у формуванні ілюзії руху та зануренні глядача у віртуальний простір. Яскравим прикладом є мультфільм «Гарзан» (1999 р.) та сцена з його пересуванням на ліанах. Вона була створена з використанням технології «віртуальної зйомки». Аніматори створили віртуальний знімальний майданчик, камеру у якому можна крутити як при справжніх зйомках. Вона фіксувала повороти, як у фільмі, надаючи динаміку. Означений прийом також реалізується завдяки руху камери у віртуальному просторі 3d програми. Після створення сцени у відповідній програмі 3d камера може бути переміщена в межах сцени для налаштування масштабу, що значно спрощує роботу. Для цього зазвичай створюється кілька сцен в 3d навколо персонажів, та використовується політ камери, щоб ефектно показати їх рух і створити ілюзію живої зйомки. Так само це допомагає використовувати складні ракурси камери [4].

У сучасній анімації часто застосовується прийом інтеграції тривимірних об'єктів у простір двовірної анімації. Це корисно при зображенні об'єктів, які мають рухатись в перспективі (автомобілі або складні механізми). При візуалізації сцени (в таких програмах, як Toon Boom, це відбувається автоматично) така тривимірна модель більш органічно вписується в двовірну сцену. Означений прийом застосовується при необхідності зображення великої кількості персонажів. В даному випадку малювати кожному окрему фігуру не є доцільним а ні з позиції витрачання часу, а ні в економічному аспекті. У багатьох проєктах додаткові елементи створюються у форматі 3d. Одна або кілька моделей анімуються і відтворюються [2].

Прийом одночасного рівноцінного застосування декількох видів анімації у сучасній практиці зустрічається не часто, оскільки вимагає високого рівня володіння навичками роботи як у форматі тривимірного моделювання, так і у техніках створення двовірних персонажів. Яскравим прикладом є анімаційний серіал «Дивовижний світ Гамбола» (2011 р.), де присутні персонажі, що створені у форматі 2d (Гамбалл, Дарвін і ін.) з використанням техніки фотомонтажу і стоп-моушена. Паралельно із такими зображеннями у мультсеріалі присутні герої, які були змодельовані у програмах тривимірного моделювання (робот Боберт і повітряна куля Алан). Це допомагає створити унікальний стиль проєкту та робить його пізнаваним [3].

Ще одним цікавим прикладом поєднання декількох видів анімації є короткометражний фільм «Паперовий роман» (2012 р.) від компанії «Walt Disney» художники намалювали анімацію поверх CG-рендеринга. Для роботи над цим фільмом була створена спеціальна програма «Meander». Він заснований на засобах векторної графіки, коли стало можливим обрисувати контури векторного малювати поверх готової 3d-моделі [5].

Головною проблемою використання комп'ютерної тривимірної графіки є те, що вона часто виглядає не так якісно, як 2d-анімація. Низькі бюджети і брак часу безпосередньо впливають на якість анімації. Багато мультсеріалів мають погано відпрацьовані 3d-сцени. Розвиток технологій також грає важливу роль. Наприклад, в анімаційному фільмі «Планеті скарбів» (2002 р.) від компанії Disney комп'ютерні тривимірні об'єкти помітно виділяються на тлі двовірних фонів, але все зроблено на найвищому для того часу рівні. Одним з кращих і самих останніх прикладів поєднання 2d і 3d анімації є мультфільм «Людина-павук: Через всесвіти» (2018 р.). Тут на комп'ютерну модель накладалися намальовані від руки зображення. В результаті вийшов унікальний візуальний стиль, дуже близький до коміксу.

Практика створення анімаційних фільмів показує, що при створенні віртуального середовища у тривимірному форматі буває важко показати, як 2d персонаж буде взаємодіяти з простором. У цих випадках оточення персонажа і анімація виконуються у різних програмах. Потім зображення з однієї

програми імпортується в іншу, при цьому 2d-анімація може бути виконана поверх комп'ютерного тривимірного середовища.

Висновки. Практика застосування тривимірної комп'ютерної анімації у 2d мультиплікації є розповсюдженою та варіативною. Аналіз чисельних прикладів різноманітних анімаційних фільмів дозволив визначити основні прийоми впровадження тривимірної комп'ютерної анімації у простір сучасної мультиплікації: тотальне застосування тривимірної комп'ютерної графіки; моделювання тривимірного оточення; формування візуальної ілюзії занурення у рухливе середовище; моделювання рухомих об'єктів та фонових елементів; інтеграція тривимірних об'єктів у простір двовірної анімації; одночасне рівноцінне застосування декількох видів анімації.

Прийоми інтеграції тривимірної комп'ютерної графіки у простір 2d-анімації здатні зробити сцену мультиплікаційного фільму глибше і виразніше, надати динаміку. Означені технології надають нові можливості для творчої реалізації художників та дозволяють втілити найсміливіші концепції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вільямс Р. Анімація. Посібник з виживання. ArtHuss. 2019. 384 с.
2. Как 3D помогает делать мультфильмы. DTF. URL: <https://dtf.ru/cinema/716099-kak-3d-pomogaet-delat-multifilmy>
3. Отличие 2D анимации от 3D анимации. Consnok.ru. URL: <http://consnok.ru/publikacii/detail.php?ID=219>
4. Принципы анимации Диснея. Одесская студия мультипликации : веб-сайт. URL: <http://animation-ua.com/ru/shkola/uroki-2d-animacii/479-12-basic-principles-of-animation>
5. The 12 principles of animation as illustrated through Disney and Disney Pixar films. Oh my Disney. 2016. URL: <https://ohmy.disney.com/movies/2016/07/20/twelve-principles-animation-disney/>

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Бешлей М.Ю.,

*аспірант кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Т. Шевченка*

«ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІДЕЇ ОСВІТНИХ І КУЛЬТУРНИХ ДІЯЧІВ КРЕМЕНЕЧЧИНИ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ)»

В кінці ХІХ – початок ХХ ст. в Україні розвиток педагогічної думки відбувався в складних умовах посилення соціального, політичного і національного гноблення, активізації національного-визвольного руху.

Тотальний контроль Російської імперії, а згодом Польщі створював умови, які сприяли знищенню незалежності, унеможлилювали прояви державності, і як наслідок, це стало стимулом для революційної боротьби українського народу.

До видатних українських педагогів-подвижників, просвітителів належить харківська вчителька Х. Алчевська. Представником Ліберально-буржуазного напрямку в педагогіці вважається Б. Грінченко. Видатним представником революційно-демократичної педагогічної думки кінця ХІХ ст. був І. Я. Франко. Борцем за народну освіту стала видатна українська поетеса Леся Українка.

ХХ століття характерне появою організації «Просвіта» і таких імен: М. Вериківський, І. Гнатюк, О. Лятуринська, О. Неприцький-Грановський. Основною педагогічною ідеєю в їх вправах було патріотичне, естетичне, моральне виховання особистості. Освіта і шкільництво ХХ століття на Кременеччині описана у працях І. Верхоляка, О. Зайцевої, Л. Зашкільняка, В. Кондратюка, Л. Корнійчука, М. Крикуна, О. Легкун, Н. Оболончик, І. Скакальської, Ю. Сливки, В. Собчука, О. Солов'я, Г. Чернихівського.

Метою публікації є висвітлення основних педагогічних ідей видатних діячів Кременеччини кінця XIX – початку XX ст.

У період української революції 1917-1919 рр. сформувалась плеяда організаторів освітньої справи та педагогів-теоретиків, зокрема М. Грушевський – перший голова Української Центральної Ради, І. Стащенко – перший міністр народної освіти УНР, І. Огієнко – міністр освіти за часів Директорії, С. Русова – голова Центрального Бюро Всеукраїнської Вчительської Спілки [1, с. 213].

Громадсько-політичне та культурно-освітнє життя Кременеччини 20-30 років XX ст. було складним і неоднозначним. Проводячи політику окатоличення польська влада робила всілякі утиски української інтелігенції. Із середини 30-х років влада розпочала тотальну колонізацію. З огляду на це, цікавим є факт, як у 1922 р. на перших виборах до сейму на Волині всі 26 депутатських міст виборили українські послы. Серед них були представники Кременеччини: сенатор Михайло Черкавський, послы Семен Жук та Борис Козубський.

Історія стверджує, що початок XX ст. знаменувався піднесенням революційної боротьби. Період першої російської революції 1905-1907 років характеризувався тим, що під забороною були твори таких відомих діячів, як: В. Винниченка, М. Драгоманова, Т. Шевченка. Неодноразово були випадки, коли влада переслідувала населення за пропагування революційних ідей, заклик повалення царського самодержавства. Відбувалося це і у Кременечці. Наслідок цього – кілька показових судових процесів, що мали стримати хвилю революційної боротьби.

Мали місце й певні позитивні зміни у політичному житті, в галузі культури, освіти. Доказом є початок функціонування Кременецького комерційного училища. У цьому закладі навчався відомий український композитор і диригент М. Вериківський (1891-1976), російський письменник Л. Нікулін (1891-1967), американський учений-хімік М. Караш (1895-1957) [5, с. 108].

Під владою Польщі громадсько-політичне та культурно-освітнє життя Кременеччини 20-х-30-х нічим не відрізнялося від правління Російської імперії. Проводячи політику окатоличення і асиміляції, Польща теж прагнула знищити прояви української патріотичності. Важливе місце у цей час в освіті краю займало товариство «Просвіта», провідними діячами якого були Сергій Бачинський, Василь Дорошенко, Василь Кавун, Семен Жук, Борис Козубський, Улас Самчук та інші. Товариство було досить важливим осередком на Кременеччині, завдяки якому організовувались читальні, відкривалися книгарні, вшановувалась пам'ять видатних українських діячів М. Драгоманова, Л. Українки, Т. Шевченка. [1, с. 273].

Першим головою Ради повітового товариства «Просвіта» став відомий у краї освітній та політичний діяч Михайло Черкавський. Саме у цих умовах і з'явилися відомі твори Ю. Ваврового, М. Вериківського, С. Даушкової, О. Лятуринської, О. Неприцького-Грановського, У. Самчука.

Особливої уваги заслуговує постать українського поета і громадського діяча О. Неприцького-Грановського. Навчаючись у російській школі, він відчув на собі всі прояви свавілля у галузі освіти. Не зважаючи на це, О. Неприцькому-Грановському все ж таки вдалось зберегти любов до української мови, пісні, українських традицій. Згодом, це втілилось у написанні збірок: «Пелюстки надій» (1910), «Намистечко сліз» (1911), «Акорди» (1914). [4, с. 49].

Проаналізувавши поезію автора, бачимо, що патріотичне виховання є основою творчості поета. У своїх віршах він навчає шанувати рідну мову, відстоювати ідеї незалежності та патріотизму, бути свідомим українцем.

Серед вітчизняних мислителів поняття патріотичного виховання глибоко переосмислював філософ і педагог Г. Сковорода. Специфіку цього процесу він розумів з позиції пізнання і самопізнання: «Кожний повинен знати свій народ, а в народі пізнати себе. Якщо ти українець, то будь ним» [3, с. 496].

К. Ушинський вважав, що патріотичне виховання – це прищеплення молодому поколінню почуття обов'язку перед Батьківщиною, відповідальності, високої гідності. Зокрема, він писав: «Як немає людини без самолюбства, так і немає людини без любові до Батьківщини, і ця любов дає вихованню вірний ключ до серця людини і могутню опору для боротьби з його поганим» [3, с. 450].

Ще однією постаттю, яка заслуговує уваги, є письменник Сергій Даушков. Народився він 1905 р. у с. Лішня Кременецького повіту. Проаналізувавши його творчість, варто зазначити, що у його поглядах домінують педагогічні ідеї народної педагогіки та етнопедагогіки.

М. Стельмахович стверджує, що народна педагогіка українців корінням сягає у сиву давнину. Вона знайшла своє відображення в усній народній творчості – в прислів'ях та приказках, піснях, казках, притчах.

Змістом виховання і навчання був реальний процес побутового і трудового життя людей, а основними засобами – спостереження, показ і багаторазові повторення різних дій. Народна педагогіка стала першоосновою становлення і розвитку педагогічної науки. З її чистих джерел черпає творче натхнення не одне покоління видатних педагогів, зокрема: Марко Вовчок, І. Котляревський, П. Куліш, Г. Сковорода, Л. Українка, І. Франко, Т. Шевченко[2, с. 8].

Одним із зразків народного виховання у творчості Сергія Даушкова є повість «Було колись». Важливо сказати, що Сергій Даушков був автором неймовірних казок, котрі йому переповідав батько. Даушков довгими вечорами записував казки, які ще запам'ятав, коли був маленьким хлопчиком. Казка з давніх-давен була складовою народної педагогіки, завдяки якій дитина вчиться і пізнає навколишній світ. Сергій Даушков є автором збірок: «Циганські ліки», «Казки старого млина» [5, с. 69].

Зауважимо, що талановиті педагоги всіх народів широко використовують народні казки як ефективні засоби впливу на дітей. Нерідко вони й самі пишуть казки, невеличкі оповіді з урахуванням віку дітей. Так чинили В. Сухомлинський, Л. Толстой, К. Ушинський та ін.

Серед видатних діячів української культури і науки, яків у різний час побували на Кременеччині, поважне місце належить видатному громадсько-політичному діячеві, філософу, історичу, критику, публіцисту і фольклористу Михайлу Петровичу Драгоманову (1841-1895).

Влітку 1875 року М. Драгоманов здійснив тривалу подорож на Західну Україну. На основі подорожніх нотаток учений написав багатющі спогади у п'яти частинах під назвою «Австро-руські спомини», які вийшли у Львові наприкінці минулого століття. Треба згадати, що, перебуваючи на Кременеччині, М. П. Драгоманов жваво цікавився українською усною народною творчістю, збирав пісні, перекази тощо.

Вивчаючи історію Кременеця – як одного з найбільш культурних міст України, можемо стверджувати, що з роками це місто стало осередком освіти і шкільництва, і подарувало нам видатних педагогів і громадських діячів. Серед них: С. Бачинський, Ю. Вавровий, М. Вериківський, Б. Веселовський, С. Даушков, В. Дорошенко, С. Жук, В. Кавун, Б. Козубський, О. Лягурицька, К. Міровський, О. Неприцький-Грановський, Ю. Пітсхман, У. Самчук, Ю. Улдинський, Т. Чацький, Ю. Чех, Ф. Шейдт та ін.

Проаналізувавши творчість і педагогічну думку видатних діячів Кременеччини кінця XIX – поч. XX ст., ми можемо зробити висновок, що основними педагогічними ідеями було патріотичне, естетичне, моральне виховання особистості. Письменники, з такою нелегкою долею, схожою одна на одну, як ніхто інший знали цінну українського слова, коли воно звучить під забороною. Варто сказати, що літературна творчість Ю. Ваврового, О. Неприцького-Грановського, мудрість казок С. Даушкова є безсумнівно одним із кращих зразків української педагогічної думки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кравець В. П. Історія української школи і педагогіки. Тернопіль, 1994. 359 с.
2. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. Київ, 1997. 232 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка. Київ : Академія, 2002. 528 с.
4. Чернихівський Г. Кременеччина від давнини до сучасності. Кременець : Папірус, 1999. 320 с.
5. Чернихівський Г. Портрети пером. Кременець, 2001. С. 208 – 217.

*Василенко А.О.,
студентка 2 курсу (магістр)
фізико-математичного факультету.
Науковий керівник: Чібісов О.Д., к. фіз.-мат. наук, доцент.*

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ У БАЗОВІЙ ШКОЛІ

Чинники активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, які можуть буди підсилені за рахунок застосування в навчальному процесі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ): розвиток мотивації, посилення інтересу до навчання, у тому числі до способів одержання знань; індивідуалізація та диференціація навчання; розвиток самостійності; підвищення наочності навчання; збільшення арсеналу засобів пізнавальної діяльності, опанування сучасних методів наукового пізнання, пов'язаних із застосуванням комп'ютерів; спрощення та збільшення швидкості доступу до навчальної та наукової інформації через мережу Internet [1].

Сучасна система засобів навчання дозволяє займатися процесом навчання індивідуально, у творчих групах, класах чи аудиторіях. Вона дозволяє як учню, так і викладачу займатися пошуком та збиранням нової інформації, розробляти та створювати сучасні засоби навчання. Але разом з перевагами є і недоліки.

Відсутність прямого очного спілкування між учнями та викладачем, відсутність емоційного забарвлення знань. Організація комп'ютерного навчання вимагає дотримання цілого ряду індивідуально-психологічних умов. Для такого навчання потрібно жорстка самодисципліна, а його результат часто безпосередньо залежить від самостійності та свідомості учня. Недостатня комп'ютерна грамотність учнів та вчителів, відсутність досвіду комп'ютерного навчання, багато педагогів ще не готові до такого методу викладання, віддаючи перевагу класичному. Недостатня інтерактивність сучасних курсів навчання. В даний час змістовну основу багатьох курсів складають лекції у вигляді текстових матеріалів та найпростіших графічних об'єктів (малюнки, фото), блоки контролю знань у вигляді тестових текстових завдань. Навчальні програми та курси можуть бути недостатньо добре розроблені, при цьому мати високу вартість створення [2].

Ефективність застосування ІКТ-засобів на уроках математики залежить від:

- різноманітність форм представлення інформації;
- високий ступінь наочності;
- можливість моделювання за допомогою комп'ютера різноманітних об'єктів і процесів;
- звільнення від рутинної роботи, що відвертає увагу від засвоєння основного змісту;
- можливість організації колективної та індивідуальної дослідної роботи;
- можливість диференціювати роботу учнів у залежності від підготовки, пізнавальних інтересів, використовуючи сучасні інформаційні технології;
- можливість організувати комп'ютерний оперативний контроль і допомогу з боку вчителя;
- можливість комп'ютера дозволяють учню активно приймати участь у процесі пізнання.

Вчителям необхідно бути підготовленими до того що, будуть впроваджуватись зміни в зміст їх професійної діяльності і бути активним учасником інформатизації освіти.

Ефективність навчання, буде підвищуватись лише через відмінну організацію пізнавальної діяльності учнів на уроках математики вчителем. Активізуючи діяльність школярів, необхідно звертати увагу на їх психологічно-вікові потреби.

У 5-6 класах для учнів робота на уроках математики повинна бути творча. Тобто, педагогу варто використовувати проблемне навчання, спонукати учнів до самостійної пошукової роботи. Складність завдань, які розроблені відповідно індивідуально-вікових особливостей учнів, повинні ускладнювати з часом, тоді це буде спонукати учнів до підвищення розумової діяльності. Завдання на активізацію пізнавального інтересу на уроках математики повинні сприяти і розвитку логічно та критично мислити. Застосовуючи різноманітні цікаві форми роботи, завдання і вправи направлені на навчання учнів узагальнювати, систематизувати, аналізувати виділяти головне з певного матеріалу, можливо досягти високої якості засвоєння знань [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бударіна А. Цікаво працювати й легко усвідомлювати : уроки математики з використанням комп'ютера // Сучасна школа України. 2009. Квітень (№ 4). С. 44–46.
2. Малінко В. Як зробити вивчення математики цікавим: активізація пізнавальних процесів учнів через використання комп'ютерних засобів на уроках математики // Інформатика. 2010. Червень (№ 23). С. 2–5.
3. Лев А. Електронні засоби навчання: [використання ІКТ на уроках математики] // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. 2012. № 7/8. С. 40–45.

Жданкін Антон Євгенійович,

викладач біології Комунального закладу освіти

“Спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 16” Дніпровської міської ради,

студент Навчально-методичного центру заочної та вечірньої форми навчання,

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

ВИКОРИСТАННЯ ПОСТІЙНИХ ТА ТИМЧАСОВИХ МІКРОПРЕПАРАТІВ НА ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УРОКІВ БІОЛОГІЇ У СЕРЕДНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Виховання підростаючого покоління є одним із пріоритетних напрямків державної політики у сфері освіти. Згідно із Законом України “Про освіту” 2145-VIII від 05.09.2017 кожний заклад освіти має забезпечити безпечне освітнє середовище для всіх учасників освітнього процесу — учнів, вчителів, адміністрації навчального закладу та допоміжного обслуговуючого персоналу. Це середовище має сприяти розвитку в учнів усіх необхідних ключових компетентностей: цілісно-смыслові, загальнокультурної, навчально-пізнавальної, інформаційної, комунікативної, соціально-трудова і компетентності особистісного самовдосконалення.

Однією з важливих ключових компетентностей є навчально-пізнавальна компетентність, яка пов'язана із розвитком у дітей розвитком інтересу до пізнавальної, навчальної та дослідницької діяльності. Як каже відоме латинський афоризм “*Docendo discimus*” – “*Навчаючи вчимося*”. Навчаючи дітей, ми самі вчимося в них новому. І цей процес багатогранний. Зокрема, на уроках біології, де наука про живе поєднується з мистецтвом прекрасного, навчально-пізнавальна діяльність є обов'язковою складовою навчального процесу. І в цьому процесі допомагають засоби наочності: мікропрепарати, муляжі, таблиці, інформаційно-технологічний контент — відео, презентації, анімації, симулятори, біологічні ігри та віртуальні лабораторії.

Мікропрепарати — це те, без чого не може обійтися жоден курс шкільної біології, особливо, протягом вивчення ботаніки (6 клас), зоології (7 клас), та анатомії людини (8 клас). Постійні або тимчасові препарати, шкільні світлові мікроскопи необхідні для вітального (“живого, справжнього”) сприйняття складників будови живих організмів — клітин, тканин, органів.

Мікропрепарати можуть бути постійні або тимчасові. Постійні мікропрепарати виготовляються з урахуванням спеціальних технологій поетапного мікронарізання чи обережного від'єднання зразків тканин з наступними їх фіксацією, фарбуванням та нанесенням на стандартні предметні скельця. Як правило, для виготовлення мікропрепаратів використовують стандартні предметні скельця розміром 76x26x1 (мм) та покривні скельця 14x14x0,15-0,17 (мм).

Постійні мікропрепарати призначені для багаторазового використання протягом тривалого часу (місяців, років). Наприклад, зразки тканин, органів рослин (зрізи кореня, пагона, листків тощо), тварин (зрізи кісткової тканини, зразки крові тощо), грибів. Постійні мікропрепарати оснащені етикеткою, на якій вказується назва препарату і його номер за переліком. Назви препаратів вказують українською, російською, англійською чи іншими мовами в залежності від виробника препаратів та країни їх походження. У назві мікропрепарату може використовуватися латинські назви організмів, з яких було виготовлено мікропрепарат.

Тимчасові мікропрепарати можуть зберігатися не більше місяця. Виготовляються зі свіжих частин організмів (наприклад, шкірочки цибулини, епідерма листка тощо). З цією метою використовуються препарувальні інструменти (ножиці, препарувальні голки, пінцети, скальпелі), вимірювальні інструменти (лінійки для вимірювання розмірів, піпетки, мірний посуд для відміряння рідин тощо), фільтрувальний папір, предметні та накривні скельця, розчини для забарвлення та фіксації (2%-й розчин йодиду калію — забарвлює цитоплазму в світло-жовтий колір тощо).

Використання мікропрепаратів дозволяє детальніше розглядати та досліджувати клітинні структури. Проте це дозволяє вивчити лише найбільш доступні для спостереження та великі за розмірами клітинні компоненти (ядро, цитоплазма, включення) чи зразки тканин. При чому багато клітин є безбарвними (наприклад, клітини шкірки листа). Тому для подальшого виготовлення мікропрепаратів клітини забарвлюють спеціальними барвниками (для кращої візуалізації) та речовинами, які запобігають передчасному псуванню біологічного матеріалу.

Існують різні методи забарвлення клітин, зокрема, забарвлення клітин бактерій за Грамом (виділяють грам-позитивних бактерій, що забарвлюються кристалічним фіолетовим у відповідний колір, та грам-негативних — забарвлюються фуксином у рожевий колір), забарвлення за методом Романовського-Гімзе (забарвлення мікроорганізмів, клітинних структур, клітин крові спеціальним барвником Гімзе у пурпурові, сині та червоні кольори), Ціля-Нільсена (забарвлення кислотостійких мікроорганізмів), забарвлення гістологічних препаратів тканин гематоксиліном (ядра клітин забарвлюються у синій колір. Цитоплазма — у рожеві та червоні кольори), еозином тощо.

Для вивчення мікропрепаратів використовуються методи світлової та електронної мікроскопії. Світлова мікроскопія — найбільш зручний та доступний метод вивчення клітин у середніх та вищих навчальних закладах. Світлові мікроскопи зручні у користуванні та не потребують спеціальних надскладних навичок роботи з ними. Світлова хвиля проходить через предметний столик, на якому розташований мікропрепарат, потрапляє в лінзи об'єктива та окуляра і дозволяє досліднику побачити збільшене зображення клітин. Використовуючи об'єктиви та окуляри з різною кратністю, можна отримати різне збільшення досліджуваних зразків. Проте світлова мікроскопія не дозволяє вивчити дрібні структури клітин. Максимально можливе збільшення — до 2000 крат).

Електронна мікроскопія — більш потужний інструмент для вивчення біологічних зразків (можна досягнути збільшення до 500000-1000000 крат), ніж світлова. Для формування зображення використовується високоенергетичний пучок електронів, що утворюється в електронній гарматі (вбудованій в електронний мікроскоп). Пучок проходить крізь об'єкт та дозволяє сформувати збільшене зображення об'єкту з чіткою візуалізацією дрібних клітинних мікроструктур.

Однак електронна мікроскопія має певні недоліки. Електронні мікроскопи набагато коштовніші за світлові та не завжди доступні у придбанні. Їх виробництво та обслуговування теж достатньо коштовне. В електронних мікроскопах використовується спеціальне інформаційно-технічне забезпечення та спеціально відведене приміщення та спеціальні умови для роботи. Також необхідною умовою роботи з електронним мікроскопом є відповідна підготовка фахівця.

В цілому, не беручи недоліки методів мікроскопії, навчання біології у середніх загальноосвітніх навчальних є неповноцінним без використання засобів наочності, зокрема, мікропрепаратів. Якісно виготовлені, вони дозволяють отримати достовірні знання про мікроскопічну будову складових частин живого організму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України “Про освіту” від 05.09.2017 № 2145-VIII (Редакція станом на 21.11.2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Біологія : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. 6-й кл. / Л.І. Остапченко [та ін.]. — К. : Генеза, 2014 — 224 с : іл.
3. Application of stains in clinical microbiology // *Biotechnic & Histochemistry*, Vol. —76. — № 3. — 2001. — P. 119—125.
4. Giemsa G. Eine Vereinfachung und Vervollkommnung meiner Methylenazur-Methylenblau-Eosin-Färbemethode zur Erzielung der Romanowsky-Nochtschen Chromatinfärbung / G. Giemsa // *Centralbl f Bakt etc: magazin*. — 1904.— Bd. 37.— S. 308—311.

*Максименко Ю.А.,
Горостоватова Ю.О.,
старші викладачі кафедри мовної підготовки
ЦПС для зарубіжних країн
Одеської державної академії будівництва та архітектури*

САМООСВІТА ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Впровадження технологій дистанційного навчання у навчальний процес вищої школи є одним з актуальних напрямків сучасної освіти.

На сьогодні маємо великий досвід реалізації систем дистанційного навчання в багатьох країнах світу.

Дистанційна форма навчання впроваджена давно на Заході і стала там досить популярною. Дистанційну форму навчання ще називають "освітою протягом усього життя", бо більшість із тих, хто навчається, – дорослі люди. Деякі з них мають вищу освіту, але виникає необхідність підвищити кваліфікацію, розширити сферу своєї діяльності, швидко і якісно засвоїти нові знання без витрати часу і коштів на дорогу. Саме дистанційне навчання допомагає реалізувати ці потреби.

Найкращий досвід дистанційної освіти в Європі має Велика Британія. Така освіта у більшій мірі спрямована на самоосвіту. Це робота з друкованими та електронними джерелами інформації, доступ до яких забезпечується бібліотеками цілодобово. Часто студента британського навчального закладу можна застати сидячого над книгою або за комп'ютером вночі в бібліотеці [1].

Дистанційне навчання, на думку деяких дослідників, повинно базуватися на самоосвіті студентів. На підготовчих факультетах для іноземних громадян дистанційна освіта меншою мірою спрямована на самоосвіту, але без неї важко уявити процес навчання взагалі. Як же стимулювати студентів до самоосвіти, а ще й якщо це студенти-іноземці підготовчого відділення вищого навчального закладу? Підготовчий факультет є для них визначальною сходинкою на шляху до становлення, з одного боку, як кваліфікованих спеціалістів, а з іншого – як представників технічної і творчої інтелігенції своїх країн. Ефективність самостійного навчання залежить від способів надання навчальних матеріалів, контролювання роботи і контактування студентів з викладачем. Сучасні тенденції підготовки іноземних студентів у вищих навчальних закладах передбачають збільшення обсягу самостійної навчальної діяльності, яке, на думку науковців і практиків, є передумовою якісного оволодіння навчальним матеріалом. Відтак, підготовчий факультет має забезпечити розвиток творчого потенціалу студентів для ефективної майбутньої навчальної та професійної діяльності. Основою цього процесу є формування у студентів умінь і навичок самостійної навчальної діяльності.

Головною умовою ефективною і результативною організації самостійної роботи, на думку М. Смирнової, є стимулювання професійного інтересу через зміст, форми, способи самостійної діяльності студентів, безпосередньо або опосередковано забезпечуючи їх професійно орієнтованою інформацією [2].

У дослідженні М. Солдатенко розкрито організаційно-педагогічні умови забезпечення навчально-пізнавальної діяльності, де мотивація розглядається як один з найважливіших чинників у реалізації самостійної пізнавальної діяльності студентів [3].

Важливою рисою дистанційного навчання є самоосвіта, яка передбачає самомотивацію, самоорганізацію, самоконтроль студента. Завдяки цьому виховується особистість, яка буде конкурентоспроможною на сучасному ринку праці як у рідній країні, так і в інших країнах світу.

Сьогодні на підготовчих факультетах для іноземних громадян вищих навчальних закладів висуваються нові вимоги до організації і здійснення навчально-виховного процесу з обов'язковим врахуванням сучасних умов життя, використовуючи нові, сучасні форми навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дмитренко П.В. Дистанційна освіта / П. Дмитренко, Ю. Пасічник // К.: НПУ, 1999. - 25 с.
2. Смирнова М. І. Дидактичні засади організації самостійної роботи з іноземної мови студентів вищих економічних навчальних закладів / М. І. Смирнова : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. - К., 2005. - 20с.
3. Солдатенко М. М. Теоретико-методологічні основи розвитку самостійної пізнавальної діяльності майбутнього вчителя / М. М. Солдатенко : автореф. дис ... докт. пед. наук: 13.00.04. - К., 2007. - 40 с.

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

*Недоступ А.В.,
Можина А.В.*

Національний університет «Одеська політехніка»

ДИСКРИМІНАЦІЙНІ МЕДІЙНІ ПРАКТИКИ ЩОДО ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ ЯК ПОРУШЕННЯ ЕТИКО-ПРАВОВИХ НОРМ

Анотація. *Порушено проблему застосування дискримінаційних ейджиських практик щодо дітей та підлітків, зокрема в новинах українських онлайн-медіа з погляду правової й етичної грамотності. Із застосуванням контент-аналізу виявлено ейджиські повідомлення, що включають дискримінацію за віком, окреслено основні види дискримінаційних практик.*

Ключові слова: *дискримінація, ейджизм, неповнолітні діти, підлітки, онлайн-медіа, правова й етична грамотність.*

Abstract. *The problem of applying discriminatory Aegean practices towards children and adolescents was raised, in particular in the news of Ukrainian online media in terms of legal and ethical literacy. With the use of content analysis, age messages involving age discrimination were identified, and the main types of discriminatory practices were outlined.*

Key words: *discrimination, ageism, minors, adolescents, online media, legal and ethical literacy.*

Проблема дискримінації в наш час є надзвичайно гострою і неприйнятною з погляду уявлень людей про свободу поведінки, особливо в умовах демократизації суспільства. Зазвичай із дискримінацією пов'язують навмисне обмеження прав громадян, окремих груп чи індивідів за певною ознакою: за статтю, віком, національною приналежністю, соціальним статусом тощо. Сучасні ЗМІ, з одного боку, оприлюднюють негатив в нашому житті, формують гуманістичні стандарти поведінки, а з іншого, непередбаченими повідомленнями вдаються до дискримінації, поширюючи негативні стереотипи, які принижують людську гідність, переміщують окремі групи громадян на периферію суспільного життя. Беручи до уваги те, що ЗМІ «є потужним чинником впливу на аудиторію, у процесі якого в реципієнта відбувається зіткнення особистого досвіду з більш широким трансльованим через медіа суспільним досвідом, у результаті чого в адресата формується певна система координат, медіаобраз навколишнього світу в цілому і його складників зокрема» [1, с. 11], такі практики є особливо патогенними.

У зв'язку з цим, готуючи матеріал про неповнолітніх, за умовчанням передбачається відповідальність журналістів за кожне сказане слово, знання законодавчих й регулювальних актів як міжнародного рівня, зокрема «Загальній декларації прав людини», «Женевської декларації прав дитини», «Конвенції ООН про права дитини», так і національного, насамперед це Закони України «Про охорону дитинства», «Про захист суспільної моралі», «Про основні засади молодіжної політики». Опрацювання цих документів не тільки поглибить правову компетенцію журналістів, а й допоможе їм в дотриманні професійної етики в професійній діяльності. Особливо актуальним у цьому плані є знання етичних засад щодо особливостей поширення інформації про неповнолітніх, окреслених у ст.18 «Кодексу етики українського журналіста» [6].

Етичні і правові проблеми при висвітленні тем про неповнолітніх в медіа дедалі більше привертають увагу дослідників. Так, проблему безпеки дітей та підлітків в інформаційному просторі досліджували К. Варивода, О. Довгань, В. Куницький, Н. Лесько, Г. Нерсесян, О. Топчій, Н. Уханова та ін. Психологічні аспекти захисту дітей розкрито Н. Дзьомбою, Л. Найдюновою та ін. Водночас відсутні наукові розвідки

про прояви ейджизму стосовно неповнолітніх осіб в українських онлайн-медіа, хоча маємо вже перші спроби аналізу медіаейджизму відносно людей похилого віку в роботах Н. Баландіної і О. Панькевич [1; 2], модель аналізу яких слугувала теоретико-методологічним підґрунтям у науковій розробці нашої проблематики.

Метою цієї розвідки є виявлення дискримінаційних ейджизмських практик, зумовлених правовою й етичною неграмотністю професійних медіакомунікаторів.

Об'єктом дослідження слугував новинний контент українських електронних видань, у якому в результаті суцільної комп'ютерної вибірки було зафіксовано повідомлення з ключовими словами «діти», «підлітки», «неповнолітні». Предметом аналізу стали висловлювання, які можна кваліфікувати як дискримінаційні, ейджизмські. Як зазначають дослідники, при висвітленні дитячої проблематики медійники порушують права дітей, зафіксовані в національному та міжнародному законодавствах, створюють контент, що може завдати шкоди цій найбільш незахищеній верстві населення [3, с. 27]. І це при тому, що ЗМІ повинні артикулювати якісний медіапродукт, імперативами якого мають виступати дитиноцентризм.

Незважаючи на рекомендації, що закріплені в зазначених вище нормативно-правових актах та численних методичних посібниках, прикладом яких є: «Діти в медіа: як висвітлювати й дотримуватися правил» [5], «Медіа та права дитини. Посібник для журналістів, створений самими журналістами» [6], «Медіакомпас: путівник професійного журналіста» [4], в матеріалах окремих онлайн-медіа трапляються порушення етико-правових засад стосовно поширення інформації про неповнолітніх дітей. До таких відносяться: *розкриття імен та місць проживання неповнолітніх*: «14-річний підліток б'є людей на камеру з "забивними хлопцями": "Хлопець, ти в Нью-Йорку"» (znaj.ua, 01.04.2021); *висвітлення причин, які певним чином виправдовують фатальні вчинки*: «15-річний хлопець, чий батьки померли від коронавірусу, наклав на себе руки» (bbc.com, 18.05.2021); *розкриття лікарської таємниці* («Хто винен у смерті хлопчика з Мукачівщини» (life.ko.net.ua, 03.11.2020); *подання відомостей, за якими можна ідентифікувати потерпілу дитину*: «На Буковині підлітка посадили на 6 років за звалтування 9-річного хлопчика» (zaxid.net, 05.11.2021); *використання оцінних назв щодо підозрюваних до вироку суду*: «Бердичівські поліцейські виїхали на виклик про крадіжку автомагнітоли і виявили зникнення самого автомобіля: злодіїв-підлітків затримали» (zhitomir.info/news, 11.11.2021);

Трапляється, що журналісти крім текстових матеріалів, де порушено етико-правові засади із поширення інформації про неповнолітніх, подають ще й відео, прикладом цього є новина у виданні znaj.ua від 01.04.2021: «14-річний підліток б'є людей на камеру з "забивними хлопцями": "Хлопець, ти в Нью-Йорку"», тоді як відомо, що «У разі висвітлення негативних подій у житті дитини або її сім'ї та таких подій, що можуть наразити дитини на небезпеку або спричинити негативне ставлення до дитини з боку найбільшого соціального оточення чи громади, обличчя дитини, її ім'я, прізвище, місце проживання та навчання мають приховатися» [5, с. 45–48].

У новині «В Берегові малолітні злодії спробували викрасти скриньку для пожертв» (beregovo.today, 10.11.2021) показано обличчя підлітка, а також використано стосовно підозрюваних вирази негативної оцінної семантики на зразок «охочі без краплі совісті», «фоні грабжники». Разом із тим, у деяких випадках ідентифікація особистості дитини (її справжнього імені чи візуального зображення) є корисною. Дитячий фонд ООН виділяє ситуації, коли дитина: ініціює контакт із журналістом, бажаючи скористатися своїм правом на свободу слова і вираження поглядів; проходить процес психологічної терапії і хоче зазначити своє ім'я та особистість, що може бути частиною процесу прийняття свого досвіду, в тому числі негативного [8].

Отже, проведений аналіз новин про проблеми неповнолітніх, представлених українськими онлайн-медіа, дозволив виявити дискримінаційні практики та верифікувати окремі етико-правові порушення. У зв'язку з цим набуває актуальності забезпечення правової грамотності журналістів, що в результаті позитивно вплине на баланс між суспільним інтересом і недоторканністю приватного життя, утримання від поширення персональних даних неповнолітніх і підозрюваних у злочині та ін. Перспективним для подальших розвідок може бути виявлення елементів ейджизму щодо неповнолітніх осіб у медіаматеріалах і їх типологія за кількісним і якісним показниками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баландіна Н., Панькевич О. Ейджизмські риси в медіаобразі осіб старшого віку. Наукові записки Інституту журналістики. Вип. Т. 2 (79). С. 9–21. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2021.79.1>

2. Баландіна Н.Ф., Панькевич О.О. Ейджиські дискурсивні практики в новинах електронних медіа. Образ. Вип. 2 (36). 2021. С. 40–53. URL: https://obraz.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/5_Balandina_Pankevych_2_36.pdf (дата зверн.: 10.11.2021)
3. Гамеляк О. Медіація прав дитини у соціальних ток-шоу «Стосується кожного» та «Один за всіх». Студентський науковий вісник. Вип. № 34. 2020. С. 26–28.
4. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ “Софія-А”, 2016. 184 с. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Mediakompas.pdf> (дата зверн.: 20.10.2021).
5. Діти в медіа: як висвітлювати й дотримуватися правил : Спеціальний звіт / ГО “Телекритика”; за заг. ред. Н. Лигачової, Д. Дуцик. К., 2016. 48 с. URL: http://ms.detector.media/content/files/deti_v_media_web_new.pdf (дата зверн.: 20.10.2021).
6. Кодекс етики українського журналіста. Комісія з журналістської етики: сайт. URL: <http://www.cje.org.ua/ua/code> (дата зверн.: 20.10.2021).
7. Медіа та права дитини: посібник для журналістів, створений самими журналістами / MediaWise; МГО “Інтерньюз Україна”. 2009. 64 с. URL: https://www.unicef.org/ukraine/1329-mediachildright_ukr.pdf, вільний (дата зверн.: 10.11.2021).
8. Шибба І., Аббасова С. Діти й медіа: як не завдати шкоди, коли герої журналістських історій неповнолітні. Детектор медіа. 2021. URL: <https://zz.detector.media/community/texts/184559/2021-09-14-dityu-media-yak-ne-zavdaty-shkody-koly-geroi-zhurnalistskykh-istoriy-nepovnovlitni/> (дата зверн.: 10.11.2021).

Новак Г.О.,

Студентка,

Мітцева О.С.

старший викладач кафедри філософії.

Харківський національний університет радіоелектроніки

ДІЛОВІ КОМУНІКАЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Культура незаперечно визначає перспективи бізнесу. Люди займаються бізнесом на Заході та на Сході, на Півдні та Півночі. Знання про те, яка поведінка є коректною, укоренилися всередині кожної країни. Кожна країна має свої традиції та звичаї, свою ділову культуру. У сфері бізнесу ділові культури різних країн переплітаються одна з одною.

Міжнародні ділові комунікації передбачають необхідність розуміння та врахування особливостей характеру та відмінних рис поведінки різних народів.

Таким чином, міжнародний бізнес відіграє важливу роль у розвитку сучасної світової економіки, однак він стикається з багатьма культурними проблемами, що заважають його розвитку.

У фундаментальних працях Н.Д. Кондратьєва, Дж.М. Кейнса, Р. Дорнбуша, К. Рейнхарта, Д. Робінсона, С. Фішера, Ф. фон Хайєка, Р. Шмалензі, Й. Шумпетера. І в сучасних дослідженнях Ж. Атталі, Дж. Перкінса, К. Рогоффа, Дж. Сороса, Дж. Стігліца, М. Фрідмена, А.І. Бельчука, С.Л. Вигодського, С.Ю. Глазьева, М.Г. Делягіна, А.А. Дьоміна, В.М. Кудрова, Г.М. Куманіна, С.М. Нікітіна, Я.А. Певзнера, Г.Х. Попова та інших. Вчені-економісти зробили висновок про те, що найважливішою закономірністю соціально-економічного розвитку в умовах міжнародних ринкових відносин є невизначеність у культурі протилежних сторін.

Глобалізація світової економіки, участь організацій у різних формах міжнародної кооперації, прагнення компаній до розширення меж своєї діяльності та перетворення на великі мультинаціональні корпорації виявили нові проблеми організаційної поведінки, пов'язані з різницею культур. Стало очевидним, що ефективність міжнародного бізнесу багато в чому залежить від розуміння культури інших країн, культурних різниць між націями та здатністю адаптуватися до них [3].

У зв'язку з цим виникла необхідність дослідження особливостей національних культур та їхнього впливу на міжнародні відносини у сфері бізнесу, розробки підходів та методів підвищення міжкультурної взаємодії.

Ефективності бізнес - процесів перешкоджають проблеми, що виникають на шляху бізнес - комунікацій, і надають особливий вплив на маркетингові комунікації. Ці проблеми можна об'єднати у групу – соціальні (культурні, національні відмінності, мовні бар'єри тощо).

Національні традиції, виявляючись у мові, культурі персоналу та культурі споживання, автоматично торкаються всіх сфер діяльності компанії. Неповага до мови із боку закордонного керівництва сприймається персоналом як образа національних почуттів. Незнання традицій і мови перешкоджає ефективним комунікаціям. Виходячи на зовнішній ринок, фірма змушена враховувати специфіку приймаючої сторони. Останній варіант привабливіший оскільки дозволяє розробити єдиний світовий імідж підприємства, економити на витратах, збільшуючи масштаби діяльності, використовувати стандартизований маркетинг товару, але не враховує особливості клієнтів тієї чи іншої країни.

З іншого боку, національні культури збагачують і привносять специфічні риси до загального економічного простору, у процес управління міжнародною компанією, вибір маркетингової стратегії та формування комплексу маркетингових комунікацій (наприклад, особливості розподілу товарів, рекламної компанії) та ін [4].

Дослідження цього культурного різноманіття здійснюється на основі виділення елементів культури. Культурні відмінності відіграють в організаціях дуже важливу роль і впливають на ефективність міжнародної діяльності. Звідси і виникають крос-культурні проблеми в міжнародному бізнесі - протиріччя при роботі в нових соціальних та культурних умовах, зумовлені відмінностями у стереотипах мислення між окремими групами людей

Таблиця 1

Фактори, що впливають на міжнародний бізнес

Чинник	Зміст
Мова	Специфіка написання та вимови різних слів та словосполучень
Цінності	Другорядне підсобне явище; вони можуть бути корисні у випадку, якщо вони зміцнюють могутність цієї країни та послаблюють могутність іншої країни
Інтереси	Домінуючі щодо структури міжнародних відносин; мисляться як національні інтереси
Традиції	Основа життя будь-якого суспільства, саме вони гарантують збереження тих рис менталітету, які забезпечують сталість та стійкість нації та роблять етнос історичною реальністю
Етикет	Це норми, що регулюють поведінку людей у соціумі. Відіграють важливу роль у міжнародному бізнесі

Культура визначає реакцію споживачів на товари та їх покупки. Наприклад, спроба впровадитися на ринок листівок (з готовими побажаннями) у Франції не вдалася, оскільки французи вважають за краще самі підписувати листівки. McDonald's зазнав невдачі в Японії, використовуючи традиційну рекламу з клоуном Ronnie, не врахувавши, що там розфарбоване білою фарбою обличчя – символ жалоби. Компанія Philips досягла успіху своїх товарів у Японії, тільки після того, як почала враховувати особливості даної країни (відповідність кавоварок маленьким японським кухням і т.д.). Вирішення маркетингових комунікаційних проблем ми пов'язуємо насамперед із культурним рівнем розвитку самих учасників бізнес – процесу та ступеня їх толерантності (як здатності дружньо сприймати іншу культуру, інші матеріальні та духовні цінності тощо) [2].

Сучасні комунікаційні проблеми на рівні підприємств та регіонів зараз вирішуються через підготовку управлінських кадрів шляхом зарубіжних стажувань з метою підвищення рівня знань працівників, ознайомлення з психологією іншого боку, набуття ділових навичок тощо; шляхом залучення національних кадрів до управління; через повсюдне використання англійської як мови ділового спілкування. Таким чином, на сучасному етапі відсутні єдині теоретичні підходи до визначення маркетингових комунікацій, до виділення складових елементів комплексу маркетингових комунікацій, що поряд з економічними та соціальними проблемами, що виникають при роботі з комунікаціями, ускладнює ефективне використання бізнес-комунікацій на практиці [1].

З кожним роком міжнародне культурне співробітництво збагачується дедалі більше новими ідеями, напрямками і формами, включає дедалі більше нових проектів, розширюється його географія. У ньому поєднуються як традиційні форми взаємодії, так і нові, зумовлені сучасними технічними можливостями та нагальними завданнями міжнародних відносин. Пошук та утвердження нових форм співпраці, на наш погляд, може підвищити ефективність міжнародної культурної взаємодії та сприяти вирішенню, у тому числі й гострих політичних проблем.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Арутюнян Ю.В. Семіотична складова міжкультурної комунікації/Ю.В. Арутюнян, Л.М. Дробіжева// Система цінностей сучасного суспільства. - 2011. - № 20. - С. 145-154.
2. Безуглова Н.П. Взаємодія ділових культур у міжнародному бізнесі/Н.П. Безкутова. - М.: Наука, 2005. -77 с.
3. Єрмоленко Д.В. Соціологія та проблеми міжнародних відносин: Деякі аспекти та питання соціологічних досліджень міжнародних відносин / Д.В. Єрмоленко. - М.: Міжнародні відносини, 2006. - 232 с.
4. Леонов Д.О. Особливості ведення міжнародного бізнесу у Росії у сучасних економічних реаліях / Д.А. Леонов // Актуальні питання економічних наук та сучасного менеджменту: збірник статей за матеріалами І-ІІ міжнародної науково-практичної конференції № 1-3 (1) / ред. М.А. Васінович. - Новосибірськ: СибАК, 2017. - С. 17-22.

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Сіренко Г.С.,

*студентка факультету політичних наук
другого курсу магістратури*

Чорноморського національного університету імені Петра Могили

ПРИЧИНИ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ВИХОДУ МОЛОДІ НА РИНОК ПРАЦІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ЗВО

Молодь – це специфічна соціально-демографічна група суспільства, яка характеризується не тільки віковими рамками (Згідно з Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», молодь (молоді громадяни) – громадяни України віком від 14 до 35 років, згідно з віковими рамками, які представлені у законі, до цієї вікової категорії можна віднести і студентську молодь [2]), але й певним місцем, яке вона зайняла в соціальній структурі суспільства, особливостями соціального ставлення та розвитку.

Студентська молодь – специфічна, соціально-професійна група людей молодого покоління, що об'єднана виконанням спеціальних учбових і соціально-підготовчих функцій, та характеризується спільністю побуту, ціннісних орієнтацій і способу життя.

Сумісництво роботи та навчання студентської молоді стає дедалі розповсюдженим явищем, яке має як свої переваги, так і недоліки для ринку праці України. Дослідники виділяють наступні причини початку роботи студентів під час навчання у ЗВО: фінансове забезпечення для отримання вищої освіти; підтримка високих стандартів споживання та якості життя; можливість сумісництва роботи та навчання; пропозиції та можливості отримання конкурентних переваг на ринку праці[4]; відсутність інтересу до навчання; хороше соціальне забезпечення на потенційному місці роботи; купівельна спроможність стипендії[1].

Однією з головних причин сьогодні є невідповідність попиту та пропозиції робочої сили молоді на ринку праці. Серед роботодавців підіймаються вимоги до якості робочої сили, а ринок праці характеризується більшою конкурентоспроможністю. Впливаючи з цього випускники ЗВО за даними роботодавців не відповідають їх вимогам та не маючи досвіду змушені починати трудову діяльність під

час навчання, щоб після закінчення була можливість більш впевнено виходити на ринок праці та відповідати більшості вимог, які будуть обов'язковими на майбутньому місці роботи.

Крім цього, якщо розглянути рівень студентів та випускників, існують переваги та недоліки, які спонукають дану категорію населення виходити на ринок праці, а роботодавців як схилитись до розгляду молодшої робочої сили в якості кандидатів та надавати їм пріоритет, або ж навпаки, не розглядати цю групу в цілому.

До переваг відноситься: наявність базових знань, здібності до засвоєння нової інформації, наявність великого потенціалу та певних амбіцій, відкритість новим технологіям, енергійність, активна життєва позиція, ентузіазм, націленість на отримання досвіду і на активну роботу, орієнтація на кар'єру, креативність, мобільність, готовність до зміни місця проживання [3].

До недоліків відноситься: невміння застосувати на практиці отримані теоретичні знання, незнання основ трудової дисципліни та ділової етики, низький рівень самоорганізації, завищена самооцінка щодо своєї професійної компетенції, завищені очікування щодо майбутньої роботи та заробітної плати, відсутність роботи у команді, підпорядкування керівнику та навичок ділового спілкування, незнання ситуації на ринку праці [3]. Щоб дані недоліки не ставали на заваді для отримання нормального робочого місця, студенти вже під час навчання починають працювати, суміщаючи навчання у ЗВО з роботою, що в результаті приводить до негативних наслідків.

Найбільш розповсюдженими негативними наслідками суміщення роботи під час навчання у ЗВО є: проблема браку часу; перевтома; неякісне навчання; робота не за фахом і, найголовніше, втрата мотивації до навчання за фахом, бажання змінити спеціалізацію та відсторонення від ЗВО, як від місця, де не можна отримати ті навички та знання, які потрібні для роботи. Останнє є головною проблемою сьогодні, яка напряму корелюється з іншою комплексною проблемою – невідповідності системи освіти сучасному ринку праці.

Отже, до найбільш розповсюджених причин роботи під час навчання у ЗВО відносяться забезпечення для навчання, бажання вищого рівня життя, відсутність інтересу до навчання. До найбільших проблем суміщення роботи за навчанням у ЗВО віднесено: неякісне навчання, втрата мотивації до навчання, брак часу та перевтома, що іноді може призводити до дострокового закінчення навчання (відрахування або забиранням документів за бажанням студента).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Годлевська В. Ю. Працюючий студент: мотивація, проблеми [Електронний ресурс] / В. Ю. Годлевська, Н. М. Гречанюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Godlevska.htm>
2. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» // Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text>
3. Збрицька Т. П. Проблеми молодіжного ринку сегменту ринку праці в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Т. П. Збрицька, О. М. Марчак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/154924931.pdf>
4. Рошин С. Ю. Совмещение учебы и работы студентами российских вузов / С. Ю. Рошин, В. Н. Рудаков // Вопросы образования. – 2014. - №2. – С. 152 – 179.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Oleksandra Alchangian,

the student of the department of Software Engineering

Kharkiv National University of Radio Electronics.

Scientific director – senior lecturer of the department of Software Engineering

Oleinik Olena

ASYNCHRONOUS PROGRAMMING IN PYTHON

Traditionally, programming has used synchronous programming - the sequential execution of instructions with synchronous system calls that completely block the flow of execution until a system operation, such as a read from disk, completes.

But what to do when there are many users? If you create at least one thread for each, then the performance of such a server will drop dramatically due to the fact that the thread's execution context is constantly changing. Asynchronous programming can solve this problem.

Asynchronous programming is a form of parallel programming that allows a unit of work to run separately from the primary application thread [1]. When the work ends, the main thread is notified that the workflow has completed or an error has occurred. That is, if the previous process is still ongoing, the asynchronous program can easily move on to processing the next tasks.

Asynchronous programming has received a lot of attention in the past few years, and for good reason. This type of programming is a very powerful tool for optimizing high-load programs with frequent waiting for the system. But, like any complex technology, it cannot be used just because it exists.

What is asynchrony for?

Programs that are executed sequentially are easy to understand. In them, all processes are carried out step by step. But for solving some practical problems in modern programming, this approach does not always justify itself, and therefore you have to apply other development methods. Asynchronous programming adds complexity to programs, but it can be used to optimize them and increase efficiency. It allows all tasks in your code to run concurrently (which synchronous processes cannot do).

Asynchronous programming can be useful if:

- the program takes too long to complete all tasks;
- there is a delay in input and output operations;
- there are I / O operations that require simultaneous execution.

For example, instead of waiting for an HTTP request to finish before continuing execution, with Python async coroutines you can submit the request and do other work that's waiting in a queue while waiting for the HTTP request to finish [2].

How does Python manage to do multiple things at the same time?

1. Multiple processes

The easiest way is to use multiple processes. From the terminal, you can run your script many times and all scripts will run independently and at the same time. The operating system will take care of the allocation of processor resources among all instances. Alternatively, you can use the multiprocessing library, which can spawn multiple processes.

2. Multiple streams

You can also run multiple jobs in parallel, that is, use threads. A thread is an execution queue that is very similar to a process, however there can be multiple threads in the same process and they all share resources. However, this makes it difficult to write code for the thread. Likewise, the operating system will do all the hard work of allocating CPU memory, but a global interpreter lock (GIL) will only allow one Python thread to run at a time, even if you have multithreaded code. You can force only one kernel to start, even if you have two or more.

3. Coroutines and yield

Coroutines are a generalization of subroutines [3]. They are used for collaborative multitasking, where a process voluntarily transfers control at regular intervals or during waiting periods to allow multiple applications to

run concurrently. Coroutines are similar to generators, but with additional methods and minor changes in how we use the yield statement. Generators produce data to iterate over, and coroutines can also consume data.

4. Asynchronous programming

Asynchronous programming that does not involve the operating system. On the operating system side, you are left with one process with only one thread, but you can still perform multiple tasks at the same time.

Asycio is an asynchronous programming module that was introduced in Python 3.4 [4]. It is designed to use coroutines and futures to make it easier to write asynchronous code and make it almost as readable as synchronous code due to the lack of callbacks.

Asycio uses different constructs: event loops, coroutines and future.

The event loop manages and distributes the execution of various tasks. It registers them and handles the distribution of control flow between them.

Coroutines are special functions whose work is similar to the work of generators in Python, using await they return the flow of control back to the event loop. The launch of the coroutine must be scheduled in the event loop. The scheduled coroutines will be wrapped in Tasks, which is of type Future.

Future reflects the outcome of a task that may or may not be completed. The result may be an exception.

With asycio, you can structure your code so that subtasks are defined as coroutines, and you can schedule them to run, including at the same time. Coroutines contain return points at which we define possible context switching points. If there are tasks in the waiting queue, the context will be switched, otherwise it will not.

Context switching in asycio is an event loop that transfers control flow from one coroutine to another.

Using Redis and Redis Queue RQ

Using asycio and aiohttp is not always a good idea, especially if you are using older versions of Python. Plus, there are times when you need to distribute tasks across different servers. In this case, RQ (Redis Queue) can be used. This is a simple Python library for queueing jobs and processing them in the background with workers [5]. To organize the queue, Redis is used - a database of keys / values.

Conclusion

In practice, asynchrony is defined as a style of parallel programming in which some tasks free up the processor while waiting for other tasks to take advantage of it. Python has several ways to achieve concurrency to suit your needs, code flow, data handling, architecture, and use cases, and you can choose from any of them.

There are situations in which the use of tasks and coroutines is very useful. For example, if your program has a mixture of I / O and computation, or if different computations are performed in the same program, you can solve these problems by running your code concurrently rather than sequentially. This helps to reduce the time required for the program to perform certain actions.

The best way to learn asynchronous programming is to see how others have applied it.

LITERATURE:

1. When to Use (and Not to Use) Asynchronous Programming: 20 Pros Reveal the Best Use Cases. URL: <https://stackify.com/when-to-use-asynchronous-programming/>
2. An Introduction to Asynchronous Programming in Python. URL: <https://medium.com/velotio-perspectives/an-introduction-to-asynchronous-programming-in-python-af0189a88bbb>
3. Coroutine in Python. URL: <https://www.geeksforgeeks.org/coroutine-in-python/>
4. Asycio — Asynchronous I/O, event loop, coroutines and tasks. URL: <https://python.readthedocs.io/en/latest/library/asycio.html>
5. RQ. URL: <https://python-rq.org/>

Бринь О.І.,
к.т.н., старший викладач,
Національний лісотехнічний університет України

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ЕКОНОМІЇ ДЕРЕВИННОЇ СИРОВИНИ У ВИРОБНИЦТВІ ДЕРЕВИННИХ КОМПОЗИЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ

Постановка проблеми. Деревинні композиційні матеріали (ДКМ) є найбільш поширеними матеріалами для будівництва, меблевої промисловості, судно-, авіа- та вагонобудування. Це зумовлено їхніми фізико-механічними властивостями: високою механічною міцністю, теплоізоляційними властивостями, здатністю до обробки, добре втримувати фурнітуру та металеві кріплення.

Сировиною для виготовлення ДКМ є деревина. Використання певного типу та сорту сировини, зумовлено видом матеріалу. За 2020 рік підприємствами заготовлено 15204,6 тис. м³ деревини. Деревообробною галуззю перероблено близько 2025 тис. м³ деревини [1]. Щорічно потреби у деревній сировині зростають, а враховуючи малолісистість території України, постало питання про розширення сировинної бази.

З іншого боку, текстильна промисловість є другою у світі за рівнем забруднення навколишнього середовища. На неї припадає 10% загальних світових викидів вуглецю. Частка текстилю у твердих побутових відходах становить 0,2 — 8%. Такі відходи не сортуються і надходять на сміттєзвалища, що негативно впливає на екологічну ситуацію. Загалом кількість текстильних відходів становить близько 18,8 тис.т у рік (з них 0,6 тис.т спалюється, 1,1 тис.т утилізується) [2].

Отож, виникло питання про можливість виготовлення ДКМ із заміною частини деревини на текстильні волокна. Це також буде відповідати Національній стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, яка передбачає перехід від видалення відходів на звалища та полігони до системи комплексного поводження з ними [3]. Оскільки найпоширенішими серед ДКМ є стружкові плити, то дане дослідження орієнтоване саме на такий матеріал.

Метою дослідження є заміна у виробництві стружкових плит частини деревинних частинок на текстильні волокна.

Матеріали та методики:

Тришарові стружкові плити виготовлялися методом плоского пресування (300x300 16 мм). Використовувалася стружка вологістю 2% та бавовняні текстильні відходи. Склеювання здійснювали клеєм на основі карбамідоформальдегідної смоли.

Текстильні відходи спочатку розрізали на шматки розміром 10 x 10 мм. Далі розволочували на окремі волокна у молотковій дробарці.

Заміну деревинних частинок здійснювалася в різних шарах стружкової плити. Запресовували плити трьох видів: із заміною деревини у зовнішньому (1 тип), внутрішньому (2 тип), зовнішньому і внутрішньому одночасно (3 тип). Кількість текстильного волокна становила 10% у шарі, відповідно до типу. Параметри пресування плит: тиск 2,5 МПа; температура 190 °С; час пресування 5 хв. (та 1 хв. на спускання тиску). Визначали фізичні (водопоглинання, набрякання за товщиною) та механічні властивості (межа міцності та модуль пружності під час згинання) одержаних плит.

Результати досліджень. Фізико-механічні показники одержаних зразків подано у таблиці.

Фізико- механічні показники стружкових плит

Тип	Шар, у якому здійснювалася заміна деревини на текстильне волокно	Щільність (кг/см ³)	Водопоглинання (%)	Набрякання за товщиною (%)	Модуль пружності на згин (МПа)	Межа міцності на згин (МПа)
1	Зовнішній	685	91	47	840	6,61
2	Внутрішній	680	102	33	796	6,33
3	Зовнішній і внутрішній	651	102	51	474	4,58
4	Контроль	683	82	36	1120	8,0

Заміна деревинної стружки на текстильні волокна (10 %) у плитах 1 та 2 типів (внутрішньому та зовнішньому шарах) не впливає на щільність одержаних плит. Меншу щільність у 3 типі (651 кг/см³) можна пояснити збільшеною кількістю волокон (20 %) у загальній структурі плити 3 типу порівняно із плитами 1 та 2 типу. Це можна пояснити тим, що деревина, як пориста структура, в процесі пресування за однакових умов ущільнюється більше у порівнянні із волокном, а у зразках 3 типу частка волокна є більшою. Водопоглинання плит із вмістом текстилю є більшим у всіх типах плит. Заміна деревинних частинок на текстильні відходи негативно впливає і на механічні властивості (межу міцності на згин та модуль пружності на згин). Незадовільні показники міцності можна пояснити недостатнім склеюванням деревинних частинок і волокон текстилю між собою у структурі плити. Це є наслідком того, що додавання волокон збільшує питому поверхню, на яку потрібно нанести клей, а також саме волокно адсорбує клей.

Висновок: Проведені експериментальні дослідження засвідчують можливість одержання ДДМ (а саме стружкової плити) із заміною 10 % деревинних частинок на текстильні відходи, що дасть можливість зекономити деревинну сировину. Однак, виготовлені за стандартними режимними параметрами плити не мають задовільних фізико-механічних показників. Для покращення їх властивостей необхідно корегувати режими пресування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лісова галузь у 2020 році: підсумки колегії: веб-сайт. URL: <https://tlu.kiev.ua/pro-nas/novini-zakhodi/novina/article/lisova-galuz-u-2020-roci-pidsumki-kolegiji.html>.
2. Звіт про стратегічну екологічну оцінку. Проект національного плану управління відходами до 2030 року. Департаментом екологічної безпеки та дозвільно-ліцензійної діяльності Міністерства екології та природних ресурсів України. – Київ, 2018. – 49.
3. Матвеев Ю.Б. Перспективи енергетичної утилізації твердих побутових відходів в Україні Аналітична записка БАУ № 22 / Ю.Б. Матвеев, Г.Г. Гелетуха. – Київ, 2019. – 48 с.

Вовків В.В.,
студент III курсу,
спеціальність "Нафтогазова інженерія та технології",
Дрогобицький фаховий коледж нафти і газу,
Зубрицький О.І.,
студент III курсу,
спеціальність «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»
Дрогобицький фаховий коледж нафти і газу,
Даниляк А.А.,
студентка I курсу, Міжнародна економіка,
Львівський національний університет ім. І. Франка

ВОДЕНЬ, ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ВИД ПАЛИВА ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Сучасний стан навколишнього середовища залежить від прогресивного розвитку та діяльності газонафтовидобувної, нафтопреробної та газонафтотранспортної галузей, тому охорона довкілля є однією із основних і надважливих завдань сьогодення, які стоять перед людством. Проблеми погіршення екологічної ситуації не є новими, вони виникли одночасно із розвитком нафтогазової промисловості і набули катастрофічних масштабів. Не дивлячись на те, що об'єми роботи з нафтою в той час були малі (по сучасним уявленням), самі масштаби забруднень в ті часи були такі, що з'явилась небезпека перших екологічних катастроф. Пояснення цьому були низький науково-технічний рівень розвитку промисловості і існуючі погляди людства, на той час (існують ті погляди і до нині), про безграничні можливості природи, в результаті це проявилось в байдужому ставленні людства до навколишнього природного середовища [1].

Вже після створення в 1853 році газової (керосинової) лампи в світі виникла велика затребуваність на газ (світільний газ). Його отримували примітивними перегонкою нафти, і самогонний газ був доступний кожному[4]. Людство, бажаючи на його виробництві швидко заробити, організували мікрозаводи по переробці нафти безпосередньо в місті, а в якості палива використовували саму нафту, тому місцевості покривалися сильним димом, в той же час виникали сильні пожежі. З часом подібна діяльність була заборонена, і почали діяти нафтопереробні заводи, а навколо них виникали поселення, які називалися чорними і нафтовими містами. Ці дії тоді вважали першими природоохоронними заходами місцевої влади, які вивели шкідливе виробництво за межі міст. Слід зазначити, що в Україні ще донедавна відходи переробленої нафти: парафін, гудрон, мазут зливалися у водойми, річки, штучно створені ями та нафтові відстійники, що негативно впливало і сильно забруднювало навколишнє середовище[2].

Більша частина нафти видобувалась відкритим способом, при якому втрачалось (внаслідок випаровування, знесення ґрунтовими водами, фільтрації із амбарів) до 10% нафти. Наприклад, відходи переробки, до яких тоді відносили і мазут, спалювали в ямах або викидали прямо в Каспійське море. При переробці нафти рекомендували нафту просто потримати на відкритому повітрі для відбензинування, щоб відбір газової фракції при перегонці проходив інтенсивніше. І саме 1880 рр. рибна промисловість вперше вдарилася на сполох, оскільки водні ресурси стали критично забрудненими. Концентрація нафтопродуктів на поверхні води досягла 220 мгм², різко скоротилися вилوفي риби та водоростей, оскільки вони почали пахнути нафтою, втратили свої поживні цінні властивості. Почали повністю зникати цінні види риб, і окремі водойми стали непридатні для водопостачання. Тим часом вже були отримані перші багаточисленні свідчення шкідливої дії нафти на робітників, які скаржилися на головні болі і нудоту. Крім того вже почали фіксувати випадки фальсифікації рослинних олій шляхом добавлення в них легких фракцій нафтопродуктів. Тим часом докладне лабораторне дослідження токсичності нафти встановило, що найбільш шкідливою вуглеводневою складовою є нафтові кислоти [4].

Іншими не менш важливими об'єктами забруднень є водойми, озера, річки, моря та океани. От наприклад в Світовий океан щорічно скидають Імпрд.тон рідких і твердих відходів. Серед цих відходів на першому місці нафта, яка попадає в океан із суден, в результаті видобутку нафти в морському середовищі, а також внаслідок багаточисельних аварій нафтових танкерів. Так ось на початку цього століття у берегів Іспанії затонув танкер із 77тис.тон нафтопродуктів. Нафтові плями яке утворилося в результаті аварії , тільки за перший тиждень катастрофи досягло 130кв.км. а нанесену шкоду від забруднення нафтопродуктами складає сотні мільярдів доларів (хоча точно підрахувати неможливо). Вчені підраховували, що всього 10г нафти на кубометр води достатньо, щоб загинула ікра риби. Кожна капля, причому всього одна капля (вага каплі 0,5-0,8грам) утворює на поверхні води мутну плівку-більшо діаметром 30 сантиметрів[3].

Розлив нафти призводить до утворення в океані нафтової плівки, до загибелі живих організмів моря, в тому числі водоростей і планктону, які виробляють кисень. Кисень в атмосфері поповнюється за рахунок двох джерел - рослинності (приблизно 40%) і Світового океану (60%). В результаті нафтового і іншого забруднення Світового океану спостерігаються такі негативні явища, як розмноження одноклітинної золотистої водорості, яка поглинає кисень і виділяє вуглекислий газ. Вона швидко розповсюджується, а її пояс досягає ширини 10км і товщини 35м, причому швидкість її руху - 25км в день. Такі явища зафіксували в Північному морі і на півдні Скандинавії.

Аналіз джерел і форм нафтових забруднень дозволив установити, що в загальній кількості надходжень:

– 23 % складають скиди із суден у море промивних і баластних вод, тобто забруднення, пов'язані з нормальною експлуатацією суден;

– 17 % припадає на скиди нафти та нафтопродуктів у портах чи припортових акваторіях, включаючи втрати при завантаженні бункерів наливних суден;

– 10 % потрапляє з берега разом із промисловими відходами та стічними водами, що містять емульговану, розчинену та плівкову нафту;

– 5 % приносять зливі стоки у вигляді емульгової, розчиненої та плівкової нафти;

– 6 % пов'язано з катастрофами суден, бурових у морі, коли утворюються суцільні поля, плівки з емульгової чи розчиненої нафти;

– 1 % дає буріння на шельфі, ці забруднення складаються з емульгової, розчиненої та плівкової нафти;

– 10 % припадає на нафту, що надходить з атмосфери в розчиненому та газоподібному стані;

– 28 % приносять річкові води, що містять нафту в усьому різноманітті її форм.

Особливу тривогу викликає також в наш час і будівництво газо- і нафтопроводів, експлуатація і

ремонт морських платформ, транспортні і інші витрати, обходяться приблизно в десятки млрд.дол. в рік. Втрата біологічних ресурсів обходяться приблизно в таку ж суму. Крім забруднення морів, промислова зона всіх діючих нафтопромислів також сильно забруднена нафтою і стічними водами. Знищене ґрунтове покриття на загальній площі в 200тис.гектарів, а в окремих місцях глибина забруднення ґрунтів досягає 5-10 метрів. Американський вчений Х. Беннет зазначає, що для відновлення тобто створення із материнської породи шару ґрунту товщиною 2-3см. потрібно від 100 до 1000 років, при чому в найбільш сприятливих кліматичних умовах і доброго рослинного покриття[5].

Отже, великі комплекси нафтової промисловості і населені пункти перетворюють і забруднюють майже всі компоненти природи (повітря, воду, ґрунт, рослинний і тваринний світ і людину), яке обумовлено токсичністю природних вуглеводнів, і їх супутників, різним вмістом хімічних речовин, які використовують в технологічних процесах, а також із збільшених видобутком нафти, її підготовки, транспортування, зберігання, переробки і широкого різнобічного використання.

Всі технологічні процеси в нафтовій промисловості (розвдування, буріння, видобуток, збір, транспортування, зберігання і переробка нафти) при відповідних умовах можуть порушувати природне екологічне середовище. Саме в процесі буріння, видобування, підготовки, транспортування і зберігання нафти, стає неперервне забруднення навколишнього середовища викликане витоком вуглеводнів через нещільності у фланцевих з'єднаннях (сальниках, засувках), розривами трубопроводів, відбором проб, спорожненням сепараторів і відстійників. Основна частина нафти в стічних водах на території промислів накопичується і поступає у водойми із гирла свердловин і присвердловинних площадок; розлив нафти в цих випадках можливий через нещільності в гирлових сальниках (при насосній експлуатації), в гирлі арматури (при фонтанно-компресорній експлуатації), при ремонтних роботах і освоєнні свердловин; при сепаруванні продукції свердловини можливе попадання нафти в газу і факельну лінію; на установках збору і промислових резервуарних парків (резервуарні конструкції зазнають корозії) - є ризик забруднення фенолом водойм і ґрунту, а у більшості сховищ не виключають витоків, випаровування в атмосферу сірчаного ангідриду, сірководню, оксиду азоту, вуглеводнів і ін. механічних сумішей і випаровування нафти [3]. Забруднення атмосфери через великий об'єм витоків шкідливих речовин виділяється з відкритих поверхонь очисних споруд: пісковловлювачів, шилевловлювачів, нафтовловлювачів, додаткових відстійників, фільтрів і аеротенків. При будівництві трубопроводів порушується мікроклімат, оскільки змінюється режим засвоєння рослинним покривом вологи, порушується теплофізична рівновага, яка призводить до загибелі чутливих до механічних і інших дій рослинних покривів. Велику небезпеку для навколишнього середовища становлять трубопроводи, так як можливі витoki нафти (при прориві нафтопроводу викид становить 2т нафти, яка приводить до забруднення 1000м² землі).

Нафтова промисловість була, є і залишається потенційно небезпечною по забрудненню навколишнього середовища і всіх екосистем Землі. А оскільки нафтова промисловість є однією із головних для світової економіки, тому людство повинно постійно шукати найбільш перспективні шляхи охорони довкілля від забруднень, що має відобразитися у створенні комплексної автоматизації процесів видобування, транспортування і зберігання нафти і нафтопродуктів. Позитивним є те, що Нафтогаз України долучився до **Глобальної добровільної промислової ініціативи щодо посиленої системи моніторингу, звітності та зниження метанових викидів** (Партнерство у боротьбі з викидами метану від нафтогазової сектору / Oil and Gas Methane Partnership 2.0) [2]. А Україна згідно програм ООН з довкілля та Європейської Комісії доопрацює плани створення незалежного Міжнародного центру спостереження за викидами метану (IMEO).

ЛІТЕРАТУРА

1. Білецький В. Історія та перспективи нафтогазовидобування: навчальний посібник / Білецький В. С., Гайко Г. І., Орловський В. М. — Львів: Видавництво «Новий Світ — 2000», 2019. — 302 с.
2. Лапенко А. О. Особливості негативного впливу нафтогазової промисловості на навколишнє середовище / А. О. Лапенко // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2010. – № 2. – С.41-47.
3. Соловйов В.О. Екологічна безпека в нафтогазовій справі: навчальний посібник / В.О. Соловйов, І.М. Фик, Є.П. Варавіна. - Х.: НТУ «ХПБ», 2013. - 96 с.
4. Топільницький П. Технологія первинної переробки нафти і газу / П. Топільницький, О. Гринишин, О. Мачинський. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 468 с. – ISBN 978-617-607-678-0
5. Шпак О. Г. Нафта і нафтопродукти. – К.: Ясон-К. – 2000. – 370 с.

ОПТИМІЗАЦІЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАДАЧ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Транспортна логістика є видом логістики, яка управляє комплексом операцій, що здійснюють фізичне переміщення товарів між учасниками логістичного ланцюга з найменшими витратами, тобто переміщення необхідної кількості товару в необхідну точку, найкращим маршрутом за потрібний час з мінімальними витратами.

Незважаючи на активне застосування інформаційних технологій, актуальність проблеми рішення задачі пошуку оптимального маршруту на карті не зникає з плином часу, оскільки практика висуває все більш складні завдання як за кількістю параметрів оптимізації, так і за кількістю обмежень, що враховуються при її вирішенні.

В умовах ринкової економіки постійно збільшується як кількість постачальників, так і число одержувачів продукції. Збільшуються відстані між одержувачами і відправниками [1].

Система визначення оптимальних транспортних маршрутів дозволяє підвищити ефективність роботи транспортної компанії. Спрощує роботу логіста в рішенні транспортно-логістичних задач. Це пов'язано з використанням різних гнучких практичних та теоретичних методів з розробки, тестування, оцінки якості, впровадження та підтримки програмних рішень на усіх етапах розробки. Використання класичних методологій, а також алгоритмів таких як: єдиний пошук вартості і евристичний [2].

Важливим елементом логістичних проєктів є використання новітніх інформаційних та цифрових технологій, що надають можливість до індивідуалізації логістичних рішень для вимог кожного клієнта.

Поліпшення транспортних задач дозволяє підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства та відбувається за допомогою дослідження логістичних процесів, визначення критеріїв та показників оцінювання ефективності логістики на підприємстві, їх аналізі та пошуку шляхів розв'язання різних проблемних питань [3].

Транспортна задача - це задача про пошук оптимального розподілу постачань однорідного товару від постачальників до споживачів при відомих витратах на перевезення(тарифах) між пунктами відправлення і призначення. Відноситься до задач лінійного програмування спеціального виду. Транспортна задача виділяється в лінійному програмуванні визначеністю критеріїв оцінки, особливістю математичної моделі, наявністю специфічних способів рішення.

Для цього необхідно розробити сучасне програмне рішення яке дозволить планувати оптимальні транспортні маршрути на карті. Така інформаційна дозволить оптимізувати робочий час логіста, збільшити кількість та ефективність транспортних перевезень завдяки скороченню часу [3].

Висновки. Розробка сучасного програмного рішення посприє оптимізації та знаходженню оптимальних транспортних маршрутів для логістичної компанії. Така система дозволить оптимізувати робочий час логіста. В розробці слід застосувати сучасні програмні засоби, методи для розв'язку транспортної задачі, а саме алгоритм єдиного пошуку вартості та евристичний алгоритм для пошуку найкращого маршруту між двома вузлами на карті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Транспортная логистика : учебное пособие / И. Н. Лавриков, Н. В. Пеньшин, Тамбов 2016. – с.92.
2. Теория расписаний. Задачи управления транспортными системами / Лазарев А. А., Мусатова Е. Г., Кварацхелия А. Г., Гафаров Е. Р. Москва 2012. – с.159.
3. Экономико-математические методы и модели в логистике. Процедуры оптимизации / Бродецкий Г. Л., Гусев Д. А. Москва 2012. – с.195.

*Кузьменко Т.М.,
Науковий співробітник
Українського науково-дослідного інституту
спеціальної техніки та судових експертиз*

ВХІДНИЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ

Вхідний контроль продукції повинен забезпечувати реалізацію на практиці встановлених вимог, правил, процедур і стандартів в частині матеріальних ресурсів, спрямований на забезпеченні відповідності покупних матеріалів або товарів встановленим стандартам. Також це контроль, який здійснюється безпосередньо в ході проведення робіт з виготовлення продукції на інших підприємствах України (підприємствах – контрагентах), який також відноситься до вхідного контролю. Згідно ДСТУ 9027:2020 [1] якщо продукція, що підлягає вхідному контролю, має суттєвий вплив на якість готової продукції, вхідний контроль такої продукції доцільно проводити за критичними чи важливими для якості показниками, параметрами, характеристиками, властивостями цієї продукції, визначеної самою організацією.

У процесі виробництва останнім часом зафіксовано зростання випадків постачання неякісної продукції на підприємство [2]. Коли Покупець отримує товар від Постачальника, здійснює поверхневий огляд Товару, ставить свій підпис на видатковій накладній, проте згодом, Покупцем виявляється факт браку (невідповідність вимогам якості) отриманого Товару (тобто приховані недоліки). Прихованими недоліками визнаються недоліки, які не були виявлені під час звичайної, для даного виду продукції перевірки, та виявлені лише у процесі обробки, підготовки до монтажу, у процесі монтажу, при використанні та зберіганні продукції, а іноді і під час випробувань. Частими є випадки постачання неякісної продукції у вигляді готових деталей, виготовлених контрагентами на підприємствах України. Крім того слід зазначити, що підприємство часто витрачає додаткові непередбачені матеріальні ресурси на вхідний контроль продукції, що надходить для виробництва, які пов'язані в доробкою виробів від контрагентів та придбанням НТД на її виробництво.

Для гарантованого забезпечення якості, надійності і безпеки продукції, яку виробляє підприємство-виробник, потрібно підвищити технічний рівень і удосконалити організаційні форми вхідного контролю продукції. Враховуючи вищевикладене є необхідність у створенні комісії, яка визначає обсяг вхідного контролю та досліджень, у складі Головного конструктора, технолога, представника виробничого відділу, фахівця технічного контролю якості, Замовника (при необхідності), яка призначає додаткові випробування і лабораторні дослідження для визначення властивостей матеріалів та комплектуючих, які мають відповідати вимогам КД. Визначені комісією додаткові дослідження проводяться фахівцями виробничого відділу сумісно з технологами та представниками відділу технічного контролю якості (на підставі замовлення на проведення допоміжних досліджень).

Запропонована удосконалена методика процедури вхідного контролю при виготовленні продукції та представлена на рисунку 1.

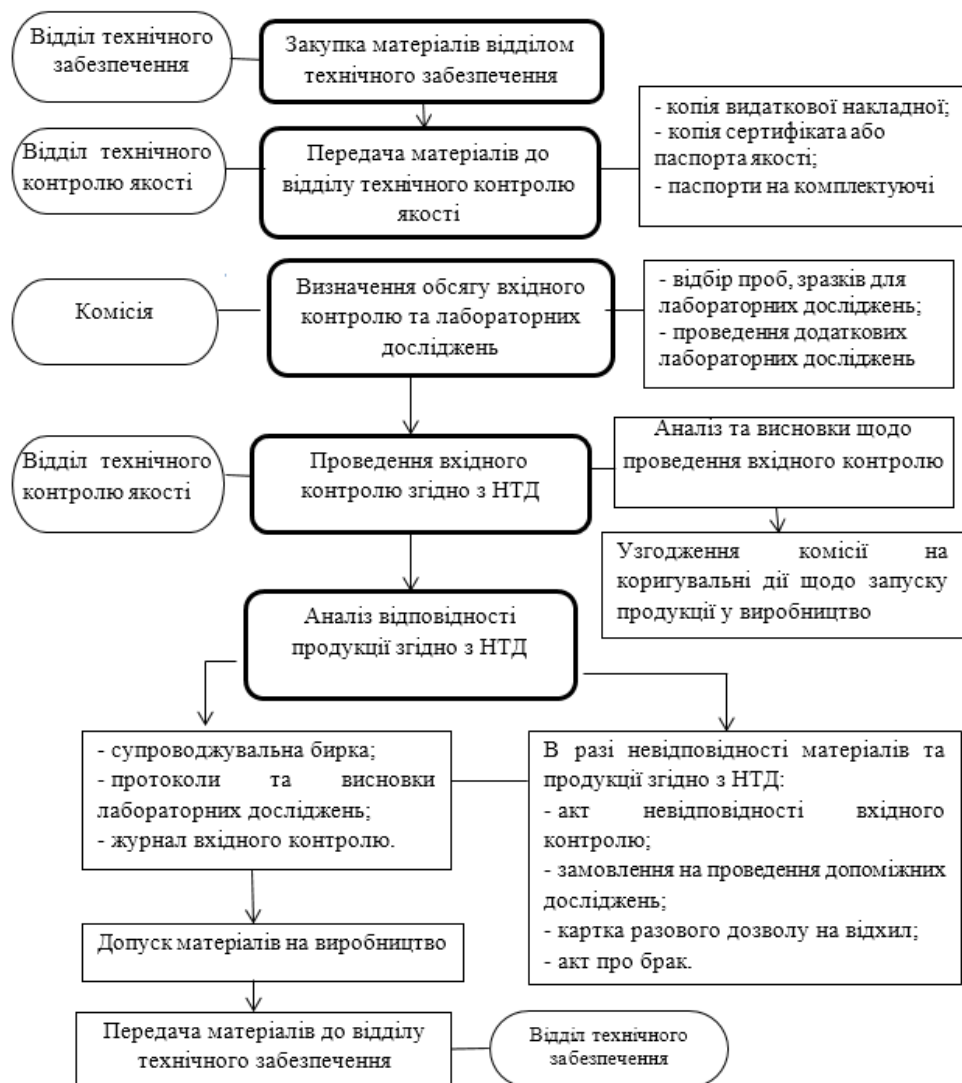

Рисунок 1 - Удосконалена методика процедури вхідного контролю

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. ДСТУ 9027:2020 Системи управління якістю «Настанови щодо вхідного контролю продукції».
2. Кузьменко Т.М. Роль вхідного контролю в управлінні якістю продукції під час виготовлення спецтехніки / «Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського, серія «Технічні науки», том 32 (71) №1, 2021 частина 2 с. 7-13

Радовенчик В.М.,
д.т.н., професор,
Гордієнко К.Ю.,
аспірант,
Крисенко Т. В.,
к.т.н., доцент.

*Кафедра екології та технології рослинних полімерів
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

КРИСТАЛІЗАЦІЯ КАРБОНАТУ КАЛЬЦІЮ З РОЗВЕДЕНИХ РОЗЧИНІВ

Зниження запасів чистих природних вод вимагає розробки заходів, що дозволяють суттєво покращувати їх якість. При цьому важливим показником якості води є її жорсткість, котра визначається вмістом іонів кальцію та магнію. Чинними нормативними документами жорсткість води для споживання людиною обмежується величиною в 7 мг-екв/дм³ [1]. При більших значеннях вода підлягає пом'якшенню, оскільки її споживання негативно впливає на людський організм. Ще жорсткіші умови до вод, що застосовуються в промисловості. Жорсткість води в харчовій промисловості регламентується на рівні 0,1 – 0,2 мг-екв/дм³, а в енергетиці взагалі на рівні 0,03 – 0,05 мг-екв/дм³ [2]. Класичним методом зниження жорсткості води є содово – вапняне пом'якшення. Суть його полягає в обробці жорсткої води спочатку карбонатом натрію для осадження іонів кальцію, а потім вапном для осадження іонів магнію [3]. Після відстоювання та відділення твердої фази оброблена вода потребує коригування рН, оскільки процес проводиться при значенні водневого показника 10,0 – 11,0, а залишкова жорсткість води складає 0,5 – 1,0 мг-екв/дм³. Найповніше реакція проходить при температурі води 35 – 40 °С. Незважаючи на величезну кількість публікацій щодо содово – вапняного пом'якшення, багато особливостей цього процесу лишилися поза увагою дослідників.

Метою наших експериментів було вивчення ефективності содово – вапняного пом'якшення в різних умовах. На першому етапі досліджували особливості осадження іонів кальцію. Суть дослідження полягала в приготуванні модельних розчинів із різним вмістом іонів Ca²⁺ та обробці їх різними дозами карбонату натрію при різних співвідношеннях компонентів та різних значеннях рН. Причому, осадження проводили при низьких температурах та без відстоювання. Осад відфільтровували відразу після осадження на «синій стрічці» та визначали залишкову жорсткість розчину шляхом титрування з використанням еріхромного чорного Т та комплексуно III.

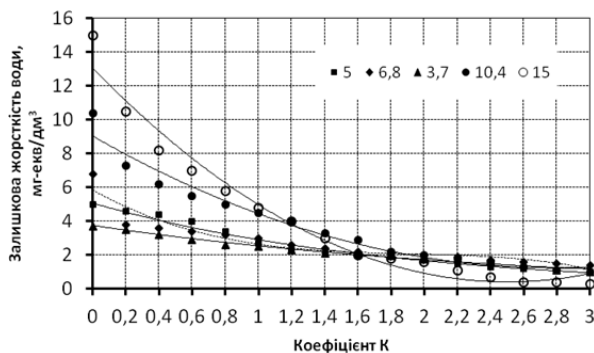

Рис. 1 – Ефективність осадження іонів кальцію карбонатом натрію при різних значеннях початкової жорсткості та співвідношеннях компонентів: температура води – 13 °С, початкове рН проби – 6,64, коефіцієнт $K = \frac{[\text{CO}_3^{2-}, \text{мг-екв}]}{[\text{Ca}^{2+}, \text{мг-екв}]}$

Як показали результати досліджень (рис. 1), навіть при температурі води 13 °С іони кальцію за деяких умов осаджуються досить інтенсивно. При цьому визначальним є співвідношення між концентраціями карбонат-іонів та іонів кальцію $K = [\text{CO}_3^{2-}, \text{мг-екв}]/[\text{Ca}^{2+}, \text{мг-екв}]$. Особливо це помітно в діапазоні зміни коефіцієнта K від 0 до 1,5. Подальше збільшення дози карбонат – іонів не дає відчутного ефекту, причому, незалежно від початкової жорсткості води. При низьких дозах карбонат – іонів візуально зафіксувати утворення твердої фази досить важко, хоча після фільтрування спостерігається зниження загальної жорсткості обробленої води. Таким чином, за даних умов найбільш прийнятним є співвідношення K в діапазоні 1,5 – 2,0. Стехіометричне співвідношення між реагуючими сполуками недостатнє, оскільки при зміні початкової жорсткості в межах 3,7 – 15,0 мг-екв/дм³ залишкова жорсткість обробленої води змінюється в діапазоні 2,2 – 4,9 мг-екв/дм³ відповідно.

Наступним фактором, котрий досить суттєво впливає на осадження карбонату кальцію є водневий показник. Оскільки класична содово – вапняна технологія пом'якшення передбачає підвищення рН до 10 – 11, то нами було досліджено вплив водневого показника на особливості кристалізації карбонату кальцію. Умови експерименту залишалися попередніми. Отримані результати приведені на рис. 2. Як видно з рисунку, навіть при таких низьких температурах води зміна водневого показника досить суттєво впливає на ефективність пом'якшення, особливо при значній початковій жорсткості води. Наприклад, при початковій концентрації іонів кальцію 11 мг-екв/дм³ при рН 11 і еквівалентній дозі карбонату натрію залишкова жорсткість обробленої води сягає 2,3 мг-екв/дм³ (ефективність пом'якшення - 79 %). Для початкового вмісту іонів кальцію 2,7 мг-екв/дм³ ці показники складають 0,7 мг-екв/дм³ (74 %) відповідно. Варто також зауважити, що за таких низьких температур в нейтральному середовищі ефективність пом'якшення надзвичайно низька. Як видно з рис. 2, при початковій жорсткості 11 мг-екв/дм³ та рН 8,5 після обробки содою залишкова жорсткість складає майже 6 мг-екв/дм³.

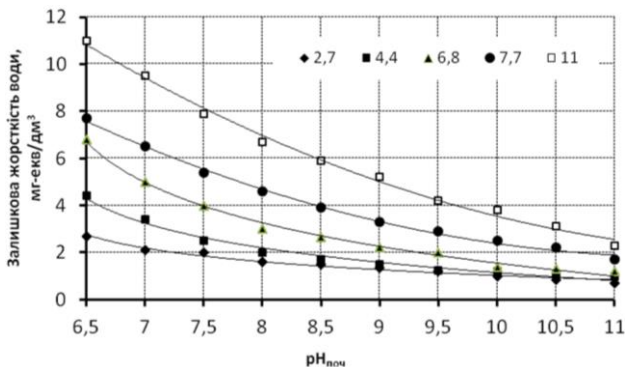

Рис. 2 – Ефективність осадження іонів кальцію карбонатом натрію при різних значеннях рН та початкової жорсткості: температура води – 13 °С, $K = 1$

Таким чином, проведені дослідження показують, що за низьких температур ефективність пом'якшення води шляхом обробки содою досить низька і потребує або значної перевитрати осаджувача, або додаткової обробки лугом до рН 10 – 11. Однак, навіть в цьому випадку при значній початковій жорсткості ефективність методу недостатня і потребує регулювання інших факторів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. ДСанПіН 2.2.4-171-10 "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною" - Наказ Міністерства охорони здоров'я України 12.05.2010 р. № 400.
2. Рябчиков Б. Е. Современные методы подготовки воды для промышленного и бытового использования – М.: ДеЛи принт, 2004. – 301 с.
3. Карелин В.А. Водоподготовка. Физико-химические основы процессов обработки воды: учебное пособие. – Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2012. – 97 с.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Жук П.В.,

студентка III курсу, гр. КЮ-192

Національного університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: Козинець І.Г., старший викладач

СУТНІСТЬ ТА НАСЛІДКИ СУВЕРЕННОГО ДЕФОЛТУ

Від перших років початку нового тисячоліття й дотепер Україна перебуває в стані перманентної економічної, політичної, соціальної кризи – це факт об'єктивно підтверджений і науково обгрунтований. Однак кожна криза являє собою комплексний багатогранний процес, який має свою динаміку й характерні особливості розвитку на кожній стадії. Дефолт – це слово, яким засоби масової інформації лякають українців уже не перший рік і яке супроводжує кризові ситуації у суспільстві. На жаль, можемо вважати, що через низьку правову освіченість громадян нашої держави, більшості з них не знайоме це поняття. Із цього виникає необхідність більш точного наукового трактування такого правового поняття як «дефолт», визначення його ознак та правової природи виникнення.

Дефолт - це стан у кредитних відносинах, що настає, коли позичальник не виплачує свої борги або платежі, порушення платіжних зобов'язань позичальника перед кредитором, нездатність проводити своєчасні виплати за борговими зобов'язаннями або виконувати інші умови договору позики. Цим терміном позначають будь-які види відмови від боргових зобов'язань (тобто він певною мірою є синонімом поняття «банкрутство»), але, як правило, його використовують вужче, маючи на увазі відмову центрального уряду або муніципальної влади від своїх боргів [1, с.152].

Існує різниця між поняттями дефолт - невиконання фінансових обов'язків, неплатоспроможність - неможливість виплачувати зобов'язання, та банкрутство - визнана господарським судом фінансова неспроможність суб'єкта господарювання.

Загальний прогноз настання дефолту можна скласти, якщо виявлені наступні фактори, що передують дефолту: економічна криза; низька кредитна якість заставних інструментів позичальників; незбалансованість бюджету; зростання інфляції; девальвація валюти; зміна політичного режиму; зниження доходів; помилкова фінансова політика та інші обставини [2, с. 34]. Незбалансований бюджет держави, фірм, приватних осіб зазвичай є результатом різкого зростання витрат або завищених очікувань доходів.

Сам по собі дефолт не може виникнути несподівано. Йому має передувати цілий ряд негативних подій і фатальних помилок в прийнятті рішень.

Найбільш часто зустрічається така причина, як дефіцит бюджету. Він може бути спровокований як недостатнім оподаткуванням, так і фінансуванням масштабних державних проектів, які виявилися провальними. Другою причиною може бути швидко зростаюча емісія грошей. Якщо держава у великій кількості випускає національну валюту, вона дуже швидко знецінюється. Третя причина – внутрішньоекономічні проблеми, пов'язані зі зниженням виробничих потужностей. Четверта – соціальне напруження, як результат недовіри народу до влади, тягне за собою ухилення від сплати податків і перевагу зарплати (« конвертах»). П'ята – помилкові оптимістичні прогнози, коли держава спочатку бере кредит на суму, яку неможливо швидко погасити. Менш поширена причина – велика кількість імпортних товарів. Ця доля спіткала Грецію в 2007 році, коли кредитні кошти МВФ не затримувалися в країні, а йшли за кордон. При цьому зовнішньоекономічний борг не зменшувався [3].

У найбільш загальному сенсі дефолт - це неспроможність позичальника відповідати за своїми зобов'язаннями і своєчасно погашати кредити, повністю або частково. По відношенню до держави найчастіше говорять про два поняття: суверенний дефолт і технічний дефолт. Технічний дефолт - невиконання позичальником додаткових умов кредитної угоди, наприклад, якщо на момент погашення чергового траншу по кредиту на казначейському рахунку держави немає грошей. В такому випадку зобов'язання можуть врегулювати за угодою сторін і виконати пізніше.

Суверенний дефолт - невилплата країною зобов'язань по державних запозиченнях; банкрутство держави, що відбиває занепад більшості секторів економіки і приводить до неплатоспроможності за зовнішніми та

внутрішніми борговими зобов'язаннями. Виникає при нездатності або відмові уряду суверенної держави оплачувати борг у повному обсязі і може супроводжуватись офіційною декларацією уряду про відмову, частковою оплатою боргових зобов'язань або фактично припиненням виплат. Це ситуація, коли держава зовсім не може погашати свої зобов'язання. Зазвичай він супроводжується зниженням вартості національної валюти (девальвація, інфляція), а борги держави врегульовуються на міжнародному рівні.

Звертають увагу також і на такий вид дефолту як повний дефолт, який означає, що країна не може і не має бажання здійснювати заходи (фінансувати витрати), пов'язані з виконанням боргових зобов'язань. Наслідками повного дефолту є: світова ізоляція країни; арешт іноземних активів країни; неможливість здійснення додаткових запозичень коштів зі світового ринку позикових капіталів; накладання квот і обмежень на торгівлю з цією країною або на інвестування в дану країну; відмова надавати кредити тощо.

Відмовляючись виконувати навіть частину боргових зобов'язань, країна, фактично, заявляє, що є ненадійним позичальником. Найочевидніші наслідки цього кроку - відтік інвестицій, знецінення національної валюти і, як результат, збідніння населення. Наслідки дефолту для країни і її громадян полягають в наступному: втрата довіри у населення. У результаті громадяни прагнуть перевести свої заощадження в іноземну валюту, тобто спостерігається доларизація економіки. Багато хто починає виводити заощадження з банківського сектора, в результаті чого у кредитних установ не вистачає коштів для кредитування економіки. Зниження рівня життя переважної частини громадян; створення напруженої соціальної ситуації в країні; знецінення національної валюти; падіння міжнародних кредитних рейтингів держави, що відразу призведе до зменшення активності інвесторів та згортання цілого ряду інвестиційних проєктів; вимушене посилення моніторингу на внутрішніх та зовнішніх ринках, що відразу зменшить активність не тільки імпортерів а і експортерів операцій та вплине на платіжний баланс держави; зменшиться потік іноземної валюти; знеціниться національна валюта – лише частина наслідків дефолту країни [4].

Незважаючи на це, науковці на фоні значних проблем визначають і позитивні моменти – так загальний статус країни, що зазнала дефолту дає тимчасове зменшення навантаження на державний бюджет, яке призводить до зміцнення політичної та економічної системи країни. Міжнародні фінансові організації, що зазвичай продовжують працювати з урядом навіть в таких умовах, висуватимуть чіткі рамки та вимоги до використання кредитних коштів державною - боржником. В умовах вимушеної ізоляції буде зростати рівень конкурентоспроможності внутрішніх виробництв, падіння темпів зростання економіки та звуження ринку ліквідує неефективні економічні галузі тощо [5, с. 104].

Таким чином, на основі всього вищевикладеного ми можемо зробити певні висновки. Під дефолтом слід розуміти таку ситуацію в країні, що складається з певної сукупності окремих кризових явищ спільної природи, які можуть бути щільно пов'язані між собою або виникати і розвиватися окремо, за певних обставин. Це така ситуація, у якій спостерігається відмова уряду держави (юридичної або фізичної особи) виконувати раніше прийняті зобов'язання. Дефолт варто відрізнити від понять банкрутство (визнана господарським судом фінансова неспроможність) та неплатоспроможність (неможливість виплачувати зобов'язання).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дефолт. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. 504 с.
2. Кальниш Ю.Г. Політичний дефолт: природа явища і тлумачення наукової категорії. Вісник Національної академії державного управління. 2015. №4. С. 31-37.
3. Що таке дефолт? І чому ним завжди так лякають людей (08.09.2020). URL: <https://vesti.ua/uk/business-uk/economics-uk/chto-takoe-defolt-i-pochemu-im-vsegda-tak-pugayut-lyudej> (дата звернення: 10.11.2021).
4. Інтер'ю Міністра фінансів Сергія Марченка для Радіо Свобода (19.09.2020) / Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/interviu_ministra_sergii_marchenka_dlia_radio_svoboda_19092020-2441 (дата звернення: 10.11.2021).
5. Рибак О.М., Прокопенко М.В. Передумови та наслідки дефолту в Україні. Стратегії та інновації: актуальні управлінські практики: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Кривий Ріг, 28.04.2018 р.). Кривий Ріг: Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2018. С. 103-105.

Ком В.В.,

здобувач вищої освіти,

група АЮ-191.

*Науковий керівник: Барабаш А.Г., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри публічного та приватного права.*

Національний університет «Чернігівська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Роль лісів у житті людини важко переоцінити. Завдяки лісам, людина має можливість дихати чистим повітрям і відпочивати від міського шуму. В економіці ліси є постачальником деревини, яка необхідна для виготовлення будівельних матеріалів, меблів, паперу, твердого палива. Однією з особливостей правового режиму лісів є їх тісний зв'язок з земельними ділянками, на яких вони ростуть. При регулюванні використання, відтворення та охорони лісів обов'язково слід враховувати і правовий режим земель лісогосподарського призначення. Наше дослідження ґрунтується на характеристиці як норм лісового, так і земельного законодавства.

Метою даного дослідження є аналіз та визначення особливостей правового режиму земель лісогосподарського призначення.

Базовими нормативними актами, що регулюють правовідносини у сфері володіння, користування та розпорядження землями лісогосподарського призначення є Земельний кодекс України (далі – ЗКУ) та Лісовий кодекс України (далі ЛКУ). На рівні некодифікованих законів можна виділити Закон України «Про природно-заповідний фонд України», що покликає регулювати правовий режим земель лісогосподарського призначення, на яких розташовані об'єкти природно-заповідного фонду. Існує також велика кількість підзаконних актів, що врегульовують більш детально правовідносини по використанню лісів та земель лісогосподарського призначення. Такими актами є Порядок спеціального використання лісових ресурсів та Порядок видачі спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р.; Правила рубок головного користування в гірських лісах Карпат, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2008 р.

Дискусійним є співвідношення земель лісогосподарського призначення та лісів як об'єктів правового регулювання. Так, одні вчені визнають землі лісогосподарського призначення й ліси єдиним об'єктом, тому, на їх думку, суспільні відносини, що виникають в процесі користування лісами, ведення лісового господарства регулюються виключно лісовим законодавством. Інші вчені розглядають ліс і землі лісогосподарського призначення як самостійні юридичні категорії, звідси і правове регулювання різне: правовий режим лісів визначається лісовим законодавством, а правовий режим земель лісогосподарського призначення – земельним [1, с. 270]. На нашу думку, поняття земель лісогосподарського призначення та лісів є комплексним, що полягає у їх універсальному правовому регулюванні, як земельним так і лісовим законодавством.

Землі лісогосподарського призначення відповідно до ст. 55 ЗКУ складаються із земель, вкритих лісовою рослинністю, а також таких, що не вкриті такою рослинністю, нелісових земель, які надаються та використовуються для потреб лісового господарства. Не є землями лісогосподарського призначення ті ділянки, які засаджені зеленими насадженнями, у межах населених пунктів і не віднесені до категорії лісів; окремими деревами і групами дерев, чагарниками на сільськогосподарських угіддях, присадибних, дачних і садових ділянках; позахисними лісовими смугами на землях сільськогосподарського призначення [2].

Одним з основних питань правового режиму земель лісогосподарського призначення є право власності на такі земельні ділянки. Відповідно до ч. 1 ст. 56 ЗКУ, землі лісогосподарського призначення можуть перебувати в 3-х формах власності (державній, комунальній та приватній) [2]. Більшість таких земель на сьогодні перебувають в державній та комунальній власності. Лише у певних випадках держава та/або територіальні громади можуть передати землі лісогосподарського призначення у приватну власність. Так, відповідно до ст. 12 ЛКУ, громадянам та юридичним особам можуть надаватися визначені землі безоплатно або за плату у власність у складі угідь селянських, фермерських та інших господарств

замкнені земельні лісові ділянки площею до 5 гектарів [3]. Така площа може збільшуватися в разі спадкування лісів згідно із законом. Окрім того, громадянам та юридичним особам надано право на створення лісів на землях, що визнані деградованими та малопродуктивними. Ліси, які висаджені на деградованих та малопродуктивних землях, площею не обмежені. Аналогічна норма про право власності на землі лісгосподарського призначення міститься в ст. 56 Земельного кодексу України.

Правовий режим користування землями лісгосподарського призначення залежить в основному від виду лісокористування, яке здійснює землекористувач. Лісокористування відповідно до ст. 16 ЛК може бути постійним або тимчасовим. Постійне користування – це користування без заздалегідь зазначеного терміну. В постійне користування ліси надаються лише підприємствам, що мають лісгосподарську спеціалізацію або їх структурним підрозділам для ведення лісового господарства та інших потреб зазначених у ЛК. З характеристики ст. 17 ЛК слідує, що у постійне користування можуть надаватися лише ліси на землях державної та/або комунальної власності.

Тимчасове лісокористування – це користування лісом з зазначенням заздалегідь терміном. Можна виділити наступні особливості тимчасового лісокористування. По-перше, об'єктом тимчасового користування можуть бути ліси державної, комунальної і приватної власності. По-друге, у тимчасове користування ліси надаються для потреб мисливства, рекреаційних, туристичних, спортивних, оздоровчих цілей та проведення дослідницьких робіт. По-третє, термін користування може бути короткостроковим (до 1 року) та довгостроковим (від 1 до 50 років). По-четверте, суб'єктами праввідносин тимчасового користування лісами є: власники лісів або уповноважені ними особи; підприємства, установи, організації, громадяни України, іноземці та особи без громадянства, іноземні юридичні особи.

Однією з особливостей правового режиму земель лісгосподарського призначення є їх багатопільове використання. Землі лісгосподарського призначення можуть використовуватись для наукових, дослідницьких робіт, мисливського господарства, здійснення культурно-оздоровчих заходів, а також заради підтримки належного стану навколишнього природного середовища шляхом відновлення та створення нових лісових насаджень [4, с.32]. Для потреб мисливського господарства земельні ділянки лісгосподарського призначення надаються в користування згідно з положеннями законів «Про тваринний світ» та «Про мисливське господарство та полювання». Діяльність щодо культурно-оздоровчих, спортивних та інших заходів повинна провадитися з урахуванням вимог екологічного законодавства та максимального збереження цілісності територій та природних ресурсів, що на них знаходяться, дотримуватися санітарних правил тощо. Для проведення науково-дослідних робіт на землях лісгосподарського призначення виділяються відповідні земельні ділянки, на яких може бути частково або в повному обсязі обмежено спеціальне лісокористування, якщо це суперечить цілям науково-дослідних робіт. Людська діяльність в зазначених вище сферах повинна зводитися до мінімального впливу на екосистему лісів, не завдавати істотних пошкоджень, що в сукупності може вилитися у порушення екологічного балансу, зникнення лісів та деградації земельних ділянок, що були залісені.

На основі викладеного можна зробити наступний висновок, що землі лісгосподарського призначення характеризуються низкою важливих особливостей, що відрізняють їх від інших видів земель. Вони можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності. Громадяни та юридичні особи можуть набувати право власності на такі землі в порядку передбаченому ЗК та ЛК. Окрім цього такі землі характеризуються багатопільовим використанням, що є не дивним з огляду на те, що лісові насадження на таких землях створюються особливий природний комплекс, що потребує вивчення, охорони та захисту з боку держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Заверюха М. М. Щодо визначення поняття «використання земель лісгосподарського призначення». Актуальні проблеми держави і права. МОН України; НУ ОіОА. Одеса : Юрид. л-ра, 2014. Вип. 72. С. 268-274.
2. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. Ст. 27.
3. Лісовий кодекс України : Закон України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 17. Ст. 99.
4. Магчук С.В. Особливості правового режиму земель лісового фонду. Юридична наука. 2015. №1. С. 31-35.

Куций Роман Володимирович,
к.ю.н., доцент кафедри публічного та приватного права,
Кендзьор Олеся Володимирівна,
курсантка.

*Прикарпатський факультет (м. Івано-Франківськ)
Національної академії внутрішніх справ*

ОСНОВНІ ФОРМИ, ПРЕДМЕТ ТА РІЗНОВИДИ ШАХРАЙСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Історично склалося так, що впродовж світового розвитку людина змінювалася, розвивалася та створювала все нові і нові винаходи. Сучасне суспільство – це суспільство інформаційних технологій, котре базується на повсякденному використанні комп'ютерної техніки або мобільних засобів комунікації або мереж зв'язку чи інших засобів та способів зв'язку, користування чи спілкування. Новітні технології стали невід'ємним супутником сучасної людини не лише у сфері робочих питань та шляхів їхнього вирішення, вони увійшли практично у всі сфери людського життя. Більше того, ці тенденції призвели до формування єдиного масштабного світового інформаційного простору, де будь хто має можливість отримати доступ до будь-якої із видів інформації в будь-якій точці нашої планети. Поряд із цим, інформаційний простір став місцем і разом із тим безпосередньо інструментом вчинення різноманітних форм та методів шахрайства, які зазнали колосальних змін, їх розвиток набагато вищий, ніж той, який існував кілька років тому.

І зараз саме поняття шахрайства та основні його форми з використанням сучасних технологій є найбільш актуальними.

Проблемам розслідування шахрайства у різний час приділялася увага окремим питанням щодо злочинів, які вчиняються з використанням мережі Інтернет та шахрайства зокрема, у своїх роботах такі вчені, як В.Г. Хахановський, М.О. Кравцова, О.В. Бишовець, І.Г. Богатирьов, В.Д. Гавловський, Н.С. Козак, О.О. Косиченко, О.А. Самойленко, С.С. Чернявський, В.І. Шакун, С.В. Шапочка, О.М. Юрченко та інші. У даних працях приділялась увага загальним аспектам злочинів у весвітній мережі Інтернет, а також інтернет-шахрайствам. Щодо питання шахрайства, котрі вчиняються організованими злочинними угрупованнями з використанням мережі Інтернет згадувалося лише у криміналістичній характеристиці інтернет-шахрая, або в площині вивчення тільки окремих видів шахрайства, які вчиняються з використанням мережі Інтернет, або в питаннях розслідування інтернет-шахрайства, але питанню що стосується форм, видів організації інтернет-шахрайства, окремої уваги науковцями не було приділено.[2]

Поряд із тим слід зазначити, що повсякчас залишається ще безліч малодосліджених і проблематичних питань у даній сфері, зокрема, це стосується висвітлення тонкощів самого механізму скоєння цих кримінальних правопорушень. Слід зазначити, що шахрайство є найбільш різноманітним з усіх кримінальних правопорушень проти власності, що має безліч проявів і реалізується майже у будь якій із сфер суспільного життя.

Кримінальний кодекс нашої держави дає чітке поняття, що шахрайство – це каране діяння, пов'язане з заволодінням чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (стаття 190 Кримінального кодексу України). [1]

Особливість цієї статті полягає в тому, що потерпіла особа саме добровільно, за власною волею, і на шкоду власним інтересам передає майно, чи право на нього іншій особі, яка вводить в оману. Цим шахрайство відрізняється від інших кримінальних діянь, таких як: викрадення (коли у особи без її згоди забирають майно чи права на нього) чи вимагання (коли майно чи права на нього передаються вимушено). Але добровільність при ошуканстві має уявний характер, адже тут все ж таки присутня омана.

Під формою розуміють спосіб існування змісту, його внутрішню структуру, зовнішнє вираження та організацію. Виходячи з цього визначення, змістом шахрайства є заволодіння чужим майном, а способом існування цього змісту є: 1. обман; 2. зловживання довірою. [1]

Перший являє собою повідомлення особі недостовірних даних, за допомогою яких її ошукують, другий же – більш ціннічний, адже потенційний шахрай для своїх дій користується довірчими стосунками з потерпілим. Також складовими частинами даного кримінального правопорушення є: прямиий умисел виконавця та корисливий мотив. Тобто, особа, що здійснює відповідне каране діяння усвідомлено йде на це, маючи на меті заволодіти чужим майном чи правом на нього.

Предметом шахрайства на просторах Інтернету є чуже майно. Необхідно зазначити увагу, що в теорії кримінального права існує тільки один підхід у визначенні даної категорії, а саме: майном визнаються речі матеріального світу, які мають специфічні ознаки фізичного, юридичного та економічного характеру. Але попри те, фізична ознака визначає, що матеріальність предмета - розкрадання; юридична – що предметом шахрайства може бути тільки чуже для винного майно, таке яке належить за правом власності іншому суб'єктові економічна – визначає, що предметом викрадення може бути тільки річ, котра має споживчу вартість. Але цей підхід, дещо застарів і вимагає переосмислення з урахуванням використання у будь якій сфері інноваційних технологій, технологічного розвитку у світі, і соціуму зокрема. Невід'ємним є той факт, що в користуванні сучасної людини з'явилися новітні та сучасні за своєю формою об'єкти власності – тобто це ті об'єкти, які особа створює, а потім володіє ними, розпоряджається та користується у віртуальному просторі Інтернету. До цієї віртуальної власності, зокрема, можна враховувати внутрішньо ігрові об'єкти – це техніка із відповідними функціями, персонаж із особливими здібностями, елементи екіпірування тощо. Прикладом виступають відомі масштабні багатфункціональні онлайн-ігри, такі як (назви мовою оригіналу) Worlds of Warcraft, World of Tanks та інші, в котрих користувачі не тільки офіційно купують за реальні гроші у «магазинах» вказані віртуальні речі, а й активно перепродають їх та залишають іншим. Вивчення даної статистики продажів свідчить, що ціна на ці віртуальні речі може становити кілька тисяч євро. За оцінками багатьох експертів сфери правознавства об'єктами власності також повинні бути визнані акаунти ігор, сторінки користувачів соціальних мереж, скриньки електронної пошти, фонотеки iTunes, сайт-блоги та інші. Зараз у всьому світі фіксуються акти звернень у судовому порядку громадян із позовами про визнання права власності за ними в рамках прав спадкування, права сумісної власності подружжя у справах про розлучення і поділ майна та інші. Слід звернути увагу, що у світі вже мають місце прецеденти притягнення до кримінальної відповідальності осіб за викрадення віртуального майна. Враховуючи вищевикладене, можна визначити, що предметом сучасних шахрайств може бути майно у широкому спектрі розуміння даного поняття, тобто об'єкти, стосовно яких особа може набути права власності (володіння, розпорядження економічна – визначає, що предметом викрадення може бути тільки річ, котра має споживчу вартість). До них можуть відноситись: об'єкти нерухомості (будинки, квартири, земельні ділянки.); автотранспорт; гроші у готівковій та безготівковій формі, цінні метали, цінні папери, ювелірні вироби, техніка, продукти харчування та інші об'єкти матеріального світу. [5]

Серед основних різновидів інтернет-шахрайства з використання сучасних технологій можна виділити такі як:

1. Фішинг - це крадіжка персональних даних, наприклад паролів і логінів. Дані крадуть за допомогою масових розсилок начебто від імені банків чи брендів. В таких листах буде посилання на сайт, після переходу на який жертву обманом змусять ввести свої конфіденційні дані. Посилання на сайт, на який пропонують перейти потенційній жертві, буде схожий на посилання офіційного сайту банку або платформи онлайн-продажу, але з мінімальними змінами, наприклад зайвою літерою в адресі сайту. Жертва переходить за посиланням, залишає свої дані – і шахраї отримують доступ до її коштів.

Розрізняють у фішингу - смішинг (через SMS повідомлення) та вішинг (через засоби зв'язку, телефонні пристрої чи установки).

2. Фармінг – один з різновидів фішингу, це дії зловмисників, котрі спрямовані на отримання конфіденційних даних шляхом незначної зміни адреси, але інтерфейс сайту залишається незмінним. Це з метою щоб користувач прийняв недостовірний сайт за справжній і без сумнівів ввів дані особою і інформації.

3. Скімінг – за допомогою цього виду шахрайства зчитується чи копіюється дані з оригінальної банківської карточки на фальшивку.

4. Шмінг – поміщення у банкомат спеціального електронного пристрою – шимера, який дозволяє отримувати злочинцю інформацію про банківську карту особи.

5. Шахрайство через електронну пошту - або, має назву як, «нігерійські листи». На e-mail приходить лист від начебто «адвоката» про те, що загинув далекий родич потенційної жертви, який залишив їй величезний спадок. Але щоб мати змогу отримати цей подарунок, для початку потрібно відправити кошти для оплати послуг адвоката або обслуговування банківського рахунку. Після переказу грошей «адвокат», звісно ж, зникає.

6. «Виграш» - це спосіб за допомогою якого надходить дзвінок в процесі якого повідомляють, що потенційна жертва стала учасником акції, чи переможцем відповідної акції. В ході спілкування виявляється, що для того, щоб забрати приз, треба або зареєструватися, або внести страховий платіж. Для реєстрації сервіс вимагатиме від особи персональні дані та картковий рахунок, для видачі призу у грошовій формі на банківську картку. [6]

Окрім цього, ще досить популярним є телефонне шахрайство, яке теж має різні сценарії виманювання грошей, з них найпопулярнішими є: «родич потрапив у лікарню», «родич потрапив у поліцію», «дзвінок з банку», «випадкове поповнення мобільного», «маркетинг», «сплата членського внеску».

Отже, підсумовуючи все вище зазначене, можна сказати, що шахрайство являє собою своєрідну «інтелектуальну» злочинну діяльність. Здійснення такої діяльності передбачає, що шахрай у своїй свідомості розробляє різні схеми, сценарії проведення шахрайської операції. І однією з актуальних проблем сьогодення є потреба ретельного дослідження механізму вчинення сучасних форм, предмету та різновидів шахрайства. Адже з удосконаленням сучасних технологій, які водночас і полегшують життя суспільству, та попри все і ускладнюють і створюють небяжкі проблеми у сфері телефонного та Інтернет-шахрайства, через недостатній рівень знань щодо різноманітності аспектів вчинення шахрайства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кримінальний кодекс України // (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131
2. Теоретичні засади розслідування шахрайства в сучасних умовах : монографія / О. Л. Мусієнко ; за ред. проф. В. Ю. Шепітька. — Х.: Право, 2009. — 168 с
3. Шапочка, С. "До питання боротьби з шахрайством, яке вчиняється з використанням можливостей мережі Інтернет." *Правова інформатика* 3 (2014): 89- 95.
4. Кіпа О. О. "Правопорушення в мережі Інтернет." *Часопис Київського університету права* (2010).
5. За крадіжку віртуального майна онлайн-ігри World of Warcraft ув'язнюють // публікація рубрики «Світ фактів». Сайт "12 Мільйонів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://12millionov.com/vorovstvo-virtualnogoiumshhestva-onlajn-igr-y-world-of-warcraft.html>.
6. Гузь Д. User is offline: чи можна успадкувати віртуальне майно / Дмитро Гузь // партнер lexnet.io за матеріалами ilaw.net.ua; рубрика «Авторське право. Інтелектуальна власність», *Журнал-клуб юридичних інновацій та технологій*, публікація від 09.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://legal-it.club/user-is-offline-virtualnoeimshhestvo>.

Куций Роман Володимирович,
к.ю.н., доцент кафедри публічного та приватного права,
Останчук Соломія Богданівна,
Курсантка.

*Прикарпатський факультет (м. Івано-Франківськ)
Національної академії внутрішніх*

ЕВТНАЗІЯ - ВБИВСТВО ЗА ЯКЕ НЕ ПОТРІБНО НЕСТИ ПОКАРАННЯ?

Одним із найважливіших аспектів проблеми евтаназії є вирішення питання щодо того, чи можна вважати задоволення прохання людини про «легку, безболісну смерть» легальним проявом реалізації її невід'ємного права на життя. Дослідження явища евтаназії в суспільстві є складним процесом, оскільки потребує ґрунтовного аналізу з етико-філософської та юридичної точок зору.

Для кращого розуміння процесу евтаназії та дій, які ми називаємо «евтаназією» потрібно визначити види та форми її здійснення. У кримінальному праві та в медицині розрізняють два види евтаназії: з боку пацієнта та з боку лікаря. З боку пацієнта виділяють добровільну та недобровільну евтаназію. Під час добровільної евтаназії пацієнт сам приймає рішення щодо відключення його від приладів у разі безстрокової коми. Недобровільна форма евтаназії проводиться над хворим, який не може висловити своє бажання, тому рішення про евтаназію приймають його близькі родичі [1].

З боку лікаря розрізняють активну та пасивну форму евтаназії. Активна форма евтаназії застосовується лікарем, який свідомо вчиняє дії після яких смерть пацієнта настає практично миттєво.

Існують такі форми активної евтаназії:

1. «Вбивство з милосердя» – застосовується в тих випадках, коли лікар бачить страждання хворого та немає можливості їх припинити, тому він вводить велику дозу ліків, в результаті чого настає смерть.

2. «Самогубство з допомогою лікаря» – відбувається, коли лікар дає дозу ліків хворому, а той сам вводить собі їх.

3. Власне активна евтаназія – може відбуватися без допомоги лікаря, коли пацієнт сам включає прилад, який приводить його до смерті [2]. Пасивна форма евтаназії виражається у добровільній відмові хворого від надання медичних послуг, що прискорює природну смерть.

У чинному Кримінальному кодексі України (далі – КК України) немає статті, яка б регулювала дії лікаря, який проводить евтаназію. На сьогоднішній день евтаназія прирівнюється до простого умисного вбивства, тобто вбивство за відсутності пом'якшуючих та обтяжуючих обставин. Норма, яка б передбачала кримінальну відповідальність за вбивство вчинене з прохання потерпілого (невеличково хворого) і з мотивів співчуття до нього або задля полегшення його страждань, в КК України відсутня. Вчинення такого кримінального правопорушення як евтаназія кваліфікується за ч. 1 ст. 115 КК України як простий склад вбивства. Також у ч. 1 ст. 66 КК України, де зазначається перелік обставин, які пом'якшують покарання евтаназія, тобто вбивство з мотивів жалю відсутня.

Що стосується узагальнень слідчої та судової практики з даного питання, то ні в постановках Пленуму Верховного Суду України, ні в збірниках рішень судів України в кримінальних справах про даний вид вбивства немає згадки. Хоча, вважаючи, що даного виду кримінального правопорушення не існує теж не можна.

Щодо поширеності евтаназії в Україні, то на це питання важко дати чітку відповідь, адже це діяння вважається кримінальним правопорушенням, тому вчиняється таємно.

Сьогодні в Україні заборона евтаназії міститься в ст. 52 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»: «Медичним працівникам забороняється здійснення евтаназії навмисного прискорення смерті або умиртвіння невеличково хворого з метою припинення його страждань» [3]. Медики зобов'язані надавати медичну допомогу в повному обсязі пацієнту, який знаходиться в критичному для життя стані. Цивільний кодекс України в ч. 4 ст. 281 також встановив чітку заборону задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя [4]. До того ж, лікарі, даючи клятву Гіппократу, зобов'язуються робити все можливе для порятунку життя пацієнта. Беручи до уваги закордонний досвід щодо затвердження на законодавчому рівні евтаназії можна зрозуміти, що це діяння можливе лише у випадку нестерпних страждань невеличково хворого та полегшення його мук.

В 1984 році Нідерланди перші узаконили право на добровільний відхід з життя тяжкохворих людей. Слідом за Нідерландами до практики приєдналися й інші країни, а саме Бельгія і Люксембург. У Люксембурзі, до речі, пацієнт, який має намір отримати медичні послуги з евтаназії, повинен заручитися згодою відразу двох лікарів. Тут лікарі роблять і зберігають відповідні записи, щоб довести, що рішення піти з життя було схвалено хворим або родичами, а не стало медичною помилкою чи злочинним наміром самого лікаря. 1999 року Албанія дозволила пасивну евтаназію для хворих у комі за наявності згоди трьох родичів. З 2002 року в Голландії право на евтаназію мають діти старше 12 років, а з 2014 в Бельгії зняті будь-які вікові обмеження, тобто навіть дитина будь-якого віку може отримати послуги з евтаназії за наявності згоди його батьків або опікунів. Побоюючись потоку суїцидальних туристів, уряди Нідерландів і Бельгії внесли правки до закону «Про евтаназію», посиливши умови проведення процедури евтаназії [5, с. 393].

Так, проведення евтаназії підтримують: Албанія, Бельгія, Голландія, Люксембург, Нідерланди, Швейцарія (лише в Цюріху), Швеція, Німеччина та деякі штати США (у штатах Орегон, Міссурі, Нью-

Джерсі, Вермонт, Вашингтон, Монтана, Джорджія)[6]. Японія і Колумбія підтримали легалізацію евтаназії, проте не узаконили її проведення.

Розглядаючи проблему узаконення евтаназії слід звернути увагу на «хитрість» законодавців деяких країн, які затвердили на законодавчому рівні практично завуальовану евтаназію під назвою «заповіт пацієнта». Згідно з яким особа складає заповіт у якому вказує на своє майбутнє лікування, його методи та засоби, включно з відмовою від нього. Отже, особа вказавши в заповіті пацієнта, що при настанні певного стану під час хвороби відмовляється від лікування, вона сама собі підписує вирок. Іншими словами це можна кваліфікувати як пасивну евтаназію.

Ще одним негативним аспектом при затвердженні евтаназії є масове збільшення чорного ринку торгівлі органами.

Згідно з Постановою КМУ «Деякі питання реалізації Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині»» від 27 грудня 2018 р. № 1211 кожна повнолітня дієздатна фізична особа має право у будь-який час надати письмову згоду на трансплантацію органів після своєї смерті. Так само вона може і надати відмову від таких дій з її анатомічними матеріалами.

На нашому думку зараз в Україні гостро постає питання збільшення чорного ринку торгівлі людськими органами. Причиною збільшення такого ринку є наявність Єдиної державної інформаційної системи трансплантації лише на папері (новий Закон України, який регулює порядок трансплантації, було прийнято у 2018 р., проте зазначеної інформаційної системи досі не створено) та відсутність за сучасної презумпції незгоди картки донора, що полегшила би процедуру одержання згоди на посмертне донорство.

З огляду на вище зазначене, ми зрозуміли, що перед узаконенням процесу евтаназії потрібно врегулювати порядок трансплантації та Єдиної державної інформаційної системи трансплантації на практиці.

Усі ми знаємо про критичний стан людини такий як «коматозний стан», при якому особа залишається живою але без приладів збереження життєдіяльності існувати не може. Мозок хворого, який перебуває у коматозному стані може померти, а може відновити свою діяльність. Смерть мозку відбувається коли особа підключена до апаратів і виникають ускладнення (погіршення стану, серцевий напад). Також у медичній практиці трапляються випадки, коли найближчі родичі підписують документ, який посвідчує їхню згоду на відключення від особи засобів збереження життєдіяльності, адже людина довгий час пробула у такому стані, тому рідні не бачать сенсу у продовженні такого існування. У першому випадку, лікарі спеціалісти встановлюють причину смерті, щоб виключити факт насильницької смерті. Другий випадок не вважається евтаназією, тому кримінальну відповідальність ні лікарі, ні родичі не несуть.

Але ж, відповідно до Законів України і постанов МОЗ лікарі зобов'язані до останнього боротися за життя людини і робити все для одужання пацієнта. Такі дії лікаря (відключення апарату збереження життєдіяльності від осіб, що знаходяться в коматозному стані навіть зі згодою родичів) можна розцінювати як пасивну евтаназію. Але чомусь українське законодавство замовчує цей факт і ніби не помічає такої прогалини.

Враховуючи усе вище викладене ми вважаємо, що евтаназію потрібно закріпити на законодавчому рівні. Дуже важливо розробити закон, на таких умовах, щоб він не лякав людину, а навпаки – кожна особа вбачала в ньому свій захист. Так, процедура евтаназії повинна перш за все відповідати наступним умовам, а відсутність хоча б однієї з них виключає проведення евтаназії:

1. добровільне бажання завершити життя;
2. обізнаність (реальне інформування хворого про діагноз та подальший перебіг захворювання);
3. усвідомлене стійке бажання смерті (неодноразові прохання хворого протягом значного проміжку часу);
4. нестерпні фізичні (завірені лікарем) й моральні страждання;
5. колегіальність остаточного медичного висновку про стан хворого.

Результатом має бути вдосконалення кримінального законодавства шляхом введення спеціальної кримінально-правової норми, що буде передбачати кримінальну відповідальність за проведення незаконної евтаназії.

На жаль, сьогодні наше суспільство на його сучасному етапі розвитку та культури не може взяти на себе відповідальність прийняти такий Закон. Тому час, коли він буде прийнятий, залежить цілком від нас.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Волочай Ю.В., Думчиков М.О. «Кримінальний аспект права на евтаназію як немайнового права особи». Сумський державний університет навчально-науковий інститут права, ліга студентів асоціації працівників України. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції 21–22.05.2020. Суми. 336-338с.
2. Борисевич Н.М. Проблема легалізації евтаназії як законодавчого закріплення права пацієнта на гідну смерть. Львівський національний університет ім. Івана Франка. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 17-18.04.2008. Львів. 34–37с.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (дата звернення: 22.11.2021)
4. Іщенко О.М., Мазяр А.К. Евтаназія за кримінальним законодавством України. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/5.1/10.pdf> (дата звернення: 23.11.2021)
5. Стефанчук Р. О., Янчук А. О., Стефанчук М. М., Стефанчук М. О., Блажівська Н. С. Право на евтаназію: за чи проти? URL: <http://pat.zsmu.edu.ua/article/download/151873/152334> (дата звернення: 23.11.2021)
6. Серета С. В. Евтаназія: досвід правового регулювання в іноземних країнах та доцільність дозволу в Україні. Медичне право України: проблеми паліативної допомоги та медико-соціального обслуговування населення : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з медичного права. Львів : ЛЮБФ «Медицина і право», 2010. 196–200с.

Ляхевич Світлана,

Науковий керівник: Пипяк Микола Іванович.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

З метою задоволення будь-яких власних побутових потреб кожен з нас майже щодня дня вступає у відносини з різного роду підприємствами, установами, організаціями. Це може стосуватися придбання продуктових і побутових товарів в магазинах роздрібної торгівлі, послуг побутового обслуговування та задоволення будь-яких інших потреб. При цьому багато хто може пригадати негативні випадки, обумовлені наявністю недоліків у придбаних товарах, неможливістю їх використання протягом гарантійного терміну, незадовільного якості виконаних робіт тощо. У більшості подібних випадків, зважаючи на обмаль часу або низьку вартість товару чи послуги, а також необізнаність громадян щодо можливих шляхів врегулювання таких питань, вони просто не вживають ніяких заходів для захисту свої прав у відповідній ситуації.

Вивченням, розробкою та розвитком такого комплексного міжгалузевого правового інституту, як захист прав споживачів, займалися і займаються українські вчені: Н. А. Язвинська, І. О. Корнієнко, І. В. Іваненко, С. А. Зверева та ін.

Метою даної статті є дослідження правових основ забезпечення прав споживачів.

Правове регулювання забезпечення прав споживачів передбачає наявність відповідної нормативно-правової бази. Нині її складають Конституція, закони, міжнародні договори України і підзаконні нормативно-правові акти: укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади тощо [1, с. 113].

Законодавство про захист прав споживачів пройшло тривалий шлях свого розвитку. Звичай і закони захищали права споживачів завжди. Ідея захисту прав споживачів поступово матеріалізувалася і знайшла своє втілення в утворенні різноманітних громадських об'єднань, розробці відповідних правових норм. Проте лише в середині ХХ ст. зміцнилося переконання, що цивілізовані відносини між виробником і споживачем повинні ґрунтуватися на чітких правових принципах.

Визначальним моментом у створенні споживчого законодавства стало прийняття 12 травня 1991 р. Закон України «Про захист прав споживачів». Закон визначив, що споживачем є громадянин, який використовує

продукцію для власних потреб. Юридичні особи були виведені зі сфери дії Закону. Тим самим законодавець підкреслив необхідність встановлення підвищених гарантій захисту для споживача-непрофесіонала.

На відміну від Закону у редакції 1991 р., де було допущено ряд істотних прорахунків, зумовлених відсутністю досвіду в такій сфері нормотворчості, Закон України «Про захист прав споживачів» у редакції від 1 грудня 2005 р. набув завершеності і логічності. У ньому були також заповнені окремі прогалини в регулюванні відносин за участю споживачів-громадян. Безумовно, це не означає, що після внесення таких істотних змін зникла потреба в подальшому вдосконаленні цього Закону. Цей процес має відбуватися і надалі. Більше того, після 1 грудня 2005 р. в цей Закон вже було внесено кілька нових змін, які, однак, не відзначалися масштабністю і не змінювали ідеологію самого Закону [2].

Чільне місце серед зазначених нормативно-правових актів посідає Конституція України, що є невід'ємною частиною чинного законодавства. У Конституції України, прийнятій Верховною Радою України 28 червня 1996 року, уперше на конституційному рівні згадуються права споживачів. Вона визначає важливі для споживачів базові правові засади.

Зокрема, згідно із статтею 42 Конституції України держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів.

Стаття 50 Основного Закону передбачає, що кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена.

Для забезпечення захисту прав споживачів важливе значення має стаття 55 Конституції, яка визначає, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом і кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Згідно з цією статтею кожна особа має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, а після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. Частина четверта цієї статті надає право кожному будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань [3, с. 67].

Права споживачів забезпечуються іншими, закріпленими Конституцією України, правами.

Отже, захист прав споживачів є невід'ємною частиною діяльності держави. Чинне законодавство щодо захисту прав споживачів регулює відносини, що виникають між споживачами і виробниками, виконавцями, продавцями при продажі товарів, виконанні робіт, наданні послуг, встановлює права споживачів при придбанні товарів (робіт, послуг). Окрім Цивільного кодексу та Закону України «Про захист прав споживачів» діє значна кількість постанов Кабінету Міністрів України, без яких окремі пункти Закону не є зрозумілими. Основне ж регулювання відносин за участю споживачів здійснюється нормами Закону України «Про захист прав споживачів» та Конституцією України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Коршакова О.М. Становлення законодавства щодо захисту прав споживачів. Право і Безпека. Науковий журнал. 2019. №1. С. 111-118.
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-ХІІ-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Тищенко Ю.В. Питання забезпечення прав споживачів у Конституції України. Вісник Запорізького національного університету. Збірник наукових праць. 2018. № 1. С. 66-70.

*Світлана Василівна ПАНОВА,
молодший науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень
Науково-дослідного інституту вивчення
проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса
Національної академії правових наук України (м. Харків)
<https://orcid.org/0000-0002-2154-415X>*

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Потреба у переміщенні автомобільним та іншими видами транспорту автошляхами України в сучасних умовах є не просто буденністю нашого суспільства, а необхідною умовою існування. Стратегією підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року (Постанова КМУ від 21 жовтня 2020 р. № 1360-р) (далі – Стратегія) визначено, що безпека дорожнього руху на сьогодні є ключовим елементом розвитку суспільства. Основною метою цієї Стратегії є зниження рівня смертності внаслідок дорожньо-транспортних пригод щонайменше на 30 відсотків до 2024 року, зниження ступеня тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП) для учасників дорожнього руху та зменшення соціально-економічних втрат від дорожньо-транспортного травматизму, а також запровадження ефективної системи управління безпекою дорожнього руху для забезпечення захисту життя та здоров'я населення [1].

Дорожній рух, за нормативним тлумаченням, є сукупністю суспільних відносин, що виникають у процесі переміщення людей і вантажів за допомогою транспортних засобів або без таких у межах дороги, а безпека дорожнього руху – стан процесу дорожнього руху, що визначає ступінь захищеності учасників дорожнього руху від ДТП та їх наслідків[2]. Учасником дорожнього руху є особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин [3]. Тому виправданим є ствердження, що всі ми, рухаючись по автошляху або перетинаючи його, є учасниками дорожнього руху в тому чи іншому статусі. Нажаль, з кожним роком все гостріше постає проблема підвищення травматизму та смертності в наслідок дорожньо-транспортних пригод.

В Україні ситуація з безпекою учасників дорожнього руху є чи не найгіршою у Європі. Так за офіційною статистикою ДТП в Україні розміщеною на сайті Патрульної поліції на дорогах України у 2019 р. було зареєстровано 160 107 ДТП, а у 2020 р. – 168 107, що на 4,6 % більше ніж у минулому році, і є найбільшим показником за останні чотири роки (2017-2020 рр.). Кількість аварій з потерпілими збільшилася на 0,3%, у 2020 р. їх нарахували 26 140, тобто кожне сьоме від загального показника ДТП. «У Міністерстві внутрішніх справ нещодавно озвучили сумну статистику: в Україні в середньому що три хвилини трапляється ДТП, що 15 хвилин травмується одна людина, а що три години одна людина гине» [4]. За даними цього ж інформаційного ресурсу за шість місяців 2021 року вже сталося 86 459 ДТП: загинули – 1 281 осіб, постраждали – 12 753.

Зважаючи на показники офіційної статистики та на резонансні дорожньо-транспортні пригоди останніх років, що «ставили рекорди» за показниками смерті і травм, віком водіїв, зухвалістю вчинення, суспільний запит на безпеку у дорожньо-транспортній сфері досяг свого максимуму.

Безпека є досить широким поняттям і передбачає собою захист від протиправних посягань з боку інших. За справедливим ствердженням Тихого В.П., безпека людини – це об'єктивний стан і суб'єктивне відчуття фізичної, майнової (матеріальної), соціальної, психологічної, духовної і моральної захищеності людини, її прав і свобод. Інакше кажучи, на його думку, саме права і свободи людини та їх гарантії і забезпечують її безпеку [5, с. 324]. Конституцією України проголошується, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. А утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (стаття 3). Суспільні відносини в дорожньо-транспортній сфері завжди були, і є об'єктом збільшеної уваги з боку держави, її інститутів, суспільства загалом і окремо взятої людини в силу їх нерозривного зв'язку з питанням суспільної безпеки. Задачі забезпечення пріоритетних прав на життя і здоров'я, а також на переміщення

(пересування) людей, як учасників дорожнього руху, нині повинні стати одними з першочергових в рамках реалізації державою суспільної безпеки.

Але, нині, констатуємо, що державне регулювання не має конструктивного вагомого впливу на безпеку дорожнього руху. Тому, на наш погляд, забезпечення безпеки у переміщенні автошляхами потребує нових, системних підходів, а саме створення ефективного механізму з моніторингу результатів дієвості заходів та політик спрямованих на поліпшення ситуації з безпекою у сфері дорожнього руху відповідними державними інституціями, зокрема збільшенням контролю за участі громадянського суспільства.

Постійне вдосконалення нашої державою існуючих політико-правових, превентивних, ідеологічних та інших заходів з підвищення безпеки дорожнього руху, створення ефективної системи управління за цими процесами у поєднанні з суспільним контролем дозволить досягти «амбітних» показників щодо зменшення травматизму та смертності означених Стратегією, забезпечить реалізацію основних прав кожного члена нашого суспільства, як учасника дорожнього руху на безпечне пересування дорожньо-транспортною інфраструктурою. Адже від ступеню та якості цього забезпечення залежить не тільки життя та здоров'я громадян, а і інші гарантії безпечного існування.

Дані обставини потребують спеціального вивчення, а також розгляду комплексу кримінологічних рішень, направлених на забезпечення зменшення смертності і травматизму в результаті ДТП, а головне – механізмів з реалізації гарантії забезпечення права на безпеку у сфері дорожнього руху в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80#Text>
2. Про затвердження Інструкції з діяльності підрозділів дорожньо-патрульної служби Державтоінспекції МВС України; Наказ, Інструкція, Форма типового документа, Перелік, Правила від 13.11.2006 № 1111
3. Про Правила дорожнього руху. Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік, Правила від 10.10.2001 № 1306
4. ДТП в Україні: скільки людей травмується і гине на дорогах. Слово і діло. Аналітичний портал. 21 липня 2021 р. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/07/21/infografika/suspilstvo/dtp-ukrayini-skilky-lyudej-travmuetsya-hyne-dorohax>
5. В.П. Тихий. Безпека людини – головний об'єкт національної безпеки України. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. [Текст] зб. наук. пр. / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, НДІ дух. роз. Людини. – Луганськ: СЛУ ім. В. Даля, 4 (79) : За матеріалами VIII Міжнародної конференції «Формування духовної безпеки особистості в умовах сьогодення: виклики і проблеми» (24 травня 2017 р., м. Київ), Ч. 2. – Северодонецьк : СЛУ ім. В. Даля, 2017р. 323-329 с.

*Плисюк Наталія Миколаївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та процесу
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

ПРО ПРОПОРЦІЙНІСТЬ КАРАНІСТІ ВБИВСТВ В УКРАЇНІ

При вчиненні кримінального правопорушення неминучим для винної особи є відбуття призначеного судом покарання. Аналізуючи практику призначення покарань за вчинення кримінального правопорушення важливим є питання про призначення саме справедливого покарання, у тому числі й за вчинення вбивства іншої людини.

При призначенні покарання суд повинен обрати ту міру державного примусу і в тому обсязі, які найбільш відповідають суспільній небезпечності вчиненого кримінального правопорушення, обставинам його вчинення і є найбільш прийнятними для досягнення закріпленої в законі мети призначення покарання. Саме на даному етапі здійснення правосуддя найповніше виявляється практичне значення, соціальна роль і моральна обумовленість кримінального закону.

Вчинення умисних вбивств при обтяжуючих обставинах, визначених в ч. 2 ст. 115 КК України [1], карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна у випадку, передбаченому п. 6 частини другої цієї статті, тобто лише у випадку вчинення умисного вбивства з корисливих мотивів. В п. 18 постанови Пленуму ВСУ від 7 лютого 2003 р. № 2 зазначено, що: "При засудженні особи за декількома пунктами ч. 2 ст. 115 КК покарання за кожним пунктом цієї статті окремо не призначається. Але, разом із тим, при його призначенні необхідно враховувати наявність у діяч винного декількох кваліфікуючих ознак умисного вбивства як обставин, що впливають на ступінь тяжкості вчиненого злочину" [2].

При вчиненні умисного вбивства, передбаченого ч.1 ст.115 КК України (простого умисного вбивства), передбачено, що воно карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років. Санкція даної статті вказує на те, що дане вбивство є особливо тяжким кримінальним правопорушенням.

Як бачимо, в ст. 115 КК верхня межа покарання у виді позбавлення волі на певний строк становить п'ятнадцять років і дорівнює максимальному строку, встановленому для даного виду покарання в ч. 2 ст. 63 КК України. Але також необхідно відмітити, що в інших нормах Загальної частини КК України можна зустріти інші строки, встановлені для даного виду покарання. Так, відповідно до ч. 2 ст. 71 КК України при складанні покарань у виді позбавлення волі на певний, якщо хоча б одне із кримінальних правопорушень є особливо тяжким, а умисні вбивства, передбачені ст.115 КК України, відповідно, є особливо тяжкими кримінальними правопорушеннями, загальний строк покарання, остаточно призначеного за сукупністю вироків, може бути більшим п'ятнадцяти років, але не повинен перевищувати двадцяти п'яти років. Крім того, відповідно до ч. 2 ст. 87 КК актом про помилування може бути здійснена заміна засудженому призначеного судом покарання у виді довічного позбавлення волі на позбавлення волі на строк не менше двадцяти п'яти років.

Віднесення складу вбивства, вчиненого в стані сильного душевного хвилювання, матір'ю своєї новонародженої дитини та при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, до ряду привілейованих, установлення зниженої межі кримінальної відповідальності і покарання за його вчинення, порівняно з іншими видами умисних вбивств, із заподіянням смерті з необережності, перш за все, обумовлене тим, що дії винної особи вчинені при наявності пом'якшуючих обставин.

У статтях 116 та 117 КК України передбачено однакові санкції, в яких зазначається, що такі діяння караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, що підтверджує, що ці кримінальні правопорушення є нетяжкими злочинами (ч.4 ст.12 КК України). За своєю категорією кримінальне правопорушення, яке передбачене ст. 118 КК України, належить також до категорії нетяжких злочинів, оскільки покарання у виді позбавлення волі, передбачене санкцією статті, установе в розмірі до двох років.

При альтернативній санкції, де вказані види та строки кількох основних покарань, суд може призначити покарання лише в цих межах. Ні за яких умов суд не може визначити покарання вище того, яке встановлене в санкції статті КК України. Однак за наявності обставин, передбачених ст. 69 КК України, суд вправі призначити покарання нижче від найнижчої межі, передбаченої санкцією статті КК України, у чому знаходить своє відображення принцип гуманності покарання.

У статті 119 КК України диференційовано відповідальність за вбивство через необережність в залежності від того, що особа вчинила таке вбивство однієї особи (ч.1 ст.119) чи двох або більше осіб (ч.2 ст.119). За ч.1 ст.119 відповідно діяння карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, і це відповідно, є нетяжким злочином. За ч.2 ст.119 діяння карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років, що визнається тяжким злочином. Отже, вбивство через необережність залежно від того скільки осіб позбавлено при цьому життя, може бути нетяжким або тяжким злочином.

Санкції статей 116-118 та ч.1 ст.119 КК України, відповідно до теорії кримінального права, є альтернативними за своїм змістом, оскільки передбачають можливість призначення будь-якого із установлених покарань, а також дозволяє і дає можливість суду, відповідно до вимог ст. 65 КК України, враховувати характер і ступінь суспільної небезпеки вчиненого злочину, особу винного, обставини справи, які пом'якшують і обтяжують відповідальність, і тим самим максимально індивідуалізувати покарання винного.

Таким чином, підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що в системі санкцій за вчинення таких прогріпних посягань як вбивство іншої людини є потреба раціональних змін, котрі сприяли б встановленню справедливого покарання щодо кожної винної особи незалежно від обставин, які

безпосередньо не впливають на оцінку суспільної небезпечності вчиненого і небезпечності самої винної особи. І в процесі таких змін, на нашу думку, має ставитись за мету встановлення більш широких можливостей суду для призначення справедливих покарань як за вчинення вбивств, так й інших кримінальних правопорушень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Постанова Пленуму Верховного Суду «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 7 лютого 2003 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03#Text>
3. Постанова Пленуму Верховного Суду «Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким» від 26.04.2002 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-02#Text>.

Черниш Н.Г.,

Науковий керівник: Бондарчук Н.В.

к.ю.н., доцент.

Поліський національний університет

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДСТАВ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ОРЕНДИ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною державою [1].

Правові відносини, які пов'язані з орендою земельних ділянок регулюються такими законодавчими актами: Конституцією України, Земельним Кодексом України, Цивільним Кодексом України, Законом України «Про оренду землі», законами України, нормативно-правовими актами, договором оренди землі.

На законодавчому рівні підстави припинення договору оренди земельної ділянки зазначені в ст. 31 Закону України «Про оренду землі» [2].

Особливостям правового регулювання підстав припинення договору оренди земельної ділянки земельної ділянки присвячено багато досліджень вітчизняних науковців. Так, Степська О.В. у своїй монографії «Науково-практичний аналіз проблемних аспектів договірних земельних відносин» приділяє увагу проблемним питанням в орендних відносинах, аналізує розвиток орендних відносин та чинне законодавство, що регулює орендне землекористування, висвітлює проблемні питання і можливі шляхи їх вирішення. Наприклад, суттєвою проблемою вважає порушення строків провадження реєстраційних процедур, низький розмір оплати за оренду земельного паю, невиконання орендарем своїх зобов'язань перед орендодавцем по виплаті орендної плати відсутність дієвого механізму впливу орендодавця на орендаря, прогалини в законодавстві [3].

У своїй праці Іванова К.Ю. «До проблем оренди земельної ділянки» висвітлює питання різниці між правом постійного користування та правом оренди. Розкриває істотні умови договори оренди землі, права та зобов'язання орендодавця і орендаря [4].

Коваленко Т.О., вважає, що важливим засобом вивчення специфіки правової природи прогалин земельно-правового регулювання є їх класифікація. Визначення виду земельно-правової прогалини допоможе вірно обрати спосіб її усунення чи подолання, що сприятиме підвищенню ефективності правового регулювання земельних відносин, забезпечить дієві гарантії набуття і реалізації земельних прав та задоволення законних інтересів у земельній сфері [5].

Дуже часто на практиці виникають проблеми, неузгодженості, колізії, що пов'язані зі здійсненням договірних відносин на оренду землі. Так, Корнєєв Ю.В. у своїй статті «Підстави та правові наслідки припинення договору оренди земельних ділянок», на підставі аналізу діяльності законодавців і юристів-практиків встановлює підстави для розірвання договору оренди земельної ділянки. Зазначені підстави

ділити на дві підгрупи: перша підгрупа – це підстави, за якими припинення договору оренди вирішується виключно через суд; друга підгрупа – припинення може бути здійснено без суду. [7].

Аналізуючи правові висновки Верховного суду, за період з 2018-2021 роки, що стосуються припинення договору оренди землі, вважаю за необхідне виділити найбільш актуальні та широко використовувані правові позиції. Основні з них: систематична (два та більше випадків) несплата орендної плати, передбаченої договором, є підставою для розірвання договору оренди, а разове порушення умов договору оренди у цій частині не вважається систематичним і не може бути підставою для його розірвання; якщо умовами договору та нормами чинного законодавства не визначено право орендодавця на розірвання договору оренди в односторонньому порядку, то прийняте міською радою, як орендодавцем, рішення про таке розірвання не відповідатиме вимогам чинного законодавства України та порушуватиме права позивача як законного користувача такої земельної ділянки; у разі припинення або розірвання договору оренди землі в орендаря виникає обов'язок повернути орендодавцеві земельну ділянку, що була передана йому в користування; чинним законодавством передбачається можливість розірвання договору оренди землі в односторонньому порядку у разі, якщо це передбачено умовами такого договору. Сторони у договорі мають чітко визначити можливість розірвання договору в односторонньому порядку та механізм (процедуру) такого розірвання (шляхом підписання відповідної угоди тощо); відчуження об'єкта нерухомості, розташованого на орендованій земельній ділянці, не є підставою для розірвання договору оренди із попереднім власником; систематична сплата орендної плати не у повному обсязі, визначеному договором, тобто як невиконання, так і неналежне виконання умов договору є підставою для розірвання такого договору; реорганізація юридичної особи в будь-який спосіб не призводить до припинення зобов'язання та не є підставою для розірвання договору оренди землі; договір може бути розірваний або змінений за рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках встановлених договором або законом та ін. [7].

Отже, аналізуючи вищевикладене хочу зазначити, що перш за все орендарям земельних ділянок, для уникнення небажаного припинення договорів оренди земельних ділянок необхідно привести у відповідність діючі договори оренди землі, обов'язково виконувати прописані в договорі умови, вчасно та у повному обсязі сплачувати орендну плату та не допускати використання земельних ділянок не за цільовим призначенням.

Систематичне упорядкування, узагальнення, правових висновків Верховного Суду у земельних спорах, зокрема з припинення договорів оренди земельних ділянок, та внесення відповідних змін до діючого законодавства є одним із шляхів удосконалення правового регулювання орендних відносин, що сприятиме зменшенню звернень до суду та актуалізації земельного законодавства у відповідності до динамічного розвитку земельних правовідносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 №254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 30.11.2021 року)
2. Закон України «Про оренду землі» від 06.10.1998 №161-ХІV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, №46-47, ст.280) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text> (дата звернення 30.11.2021 року).
3. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природо-ресурсних відносин в Україні: колективна монографія / відп. ред.: Т.С. Харитонова, І.І. Каракаш. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 722с.
4. Іванова К.Ю. До проблем оренди земельної ділянки / К.Ю. Іванова // *Круглий стіл «Теоретичні та практичні проблеми земельної реформи в Україні»*, 15 лист. 2019 року. Харків, 2019. С.52-56 .
5. Коваленко Т.О. Юридичні дефекти правового регулювання земельних відносин в Україні: монографія / Т.О. Коваленко – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет»; Юрінком Інтер, 2013-632 с.
6. Корнєєв Ю.В. Підстави та правові наслідки припинення договору оренди земельних ділянок / Вісник національного Запорізького університету. Юридичні науки. №4 Том 1. 2020. с. 100-105.
7. Чумак Ю.Я. Земельні спори: правові висновки Верховного Суду / Упорядник Ю.Я. Чумак. Київ: Алєрта, 2021. 350 с.